

ERAETTEVÖTETE
AMETNIKKUDE KOJA
TEATAJA

Riigiraamatkogu

RIGIRAMATKOGU

Nr. 2 4834 . . . Märts — Aprill 1938 515462 | aastakäik

Tellimise hind:		Ilmub 6 korda aastas vähemalt 24 leheküljelisena.	Kuulutuste hind:	
1 aastaks	Kr. 0.75	Vastut. toimetaja E. A. Koja, peasekret. O. Hendrikson,	1 lehekülj	Kr. 35.—
1/2 "	0.40	tegev toimetaja E. A. Koja nõunik sekret. V. T e h v e.	1/2 "	" 20.—
Üksiknumber 15 s.		Toimetus ja talitus Tallinnas, Kentmanni 5—7, tel. 479-06.	1/4 "	" 10.—
			1/8 "	" 5.—
			1/2 esilehekülge	" 25.—

SISUKORD: L. Uibo 35 juubel. Aavelaidi juubel. A. Oinas: Äride ja kontorite töö korralduse seadus. O. Hendrikson: Äride ja kont. töökorrald. seaduse tõlgendamine. J. Põdra: Igale perekonnale oma kodu. V. Tehve: Eraametnike palga olud. E. J.: Eraametnikkude organiseerimise põhimõtteid. A. Gustavson: Eraametnikud ja vanuse vastu kindlustus. Uus kutseühingute seadus. J. Kiivet; Majandusliku kutseoskuse seadus. Ka äriteenija on inimene. Koja tegevus. Välismaa ringvaade. Kutseühingute tegevusest.

Ü. K. Eesti Rahvapanga

AKTIVA

arvete seis 31. märtsil 1938.

PASSIVA

Kassa, pangad, ja väärtused	1.579.709.13	Kapitalid	827.816.99
Laenud	4.446.209.53	Hoiusummad	5.710.362.24
Korrespondendid	61.4360.18	Võlad teistes krediitasutistes	43.940.64
Garantiide debitorid	148.283.50	Riiklikud laenud	11.331.59
Vallasvara	41.746.93	Korrespondendid	415.171.46
Kinnisvara	332.200.—	Garantiid	148.283.50
Kulud	27.110.37	Fulud	59.887.74
Muud aktivad	24.534.38	Muud passivad	44.429.80
	7.261.224.02		7.261.224.02

L. Uibo 35. a. tööjuubel

1. mail pühitseb Narvas äriteenija Ludvig Uibo oma kutsetegevuse 35 a.

juubelit. L. Uibo on sündinud 19. sept. 1889. a. Otepääl talupidaja pojana. Õpipoisina astus Uibo teenistusse 1. mail 1903. a. Tallinnas I. Egorov'i ärisse. Teenis hiljem sõjaväeteenistusse minekumi V. Gorbatševi äris selina. Võttis osa maailmasõjast rinde-sõdurina, 1920. a. töötas Tallinnas venna äris ja 1925. a. jätkas oma kutse- list tööd Narvas G. Rumjantsev'i ja praegu J. Õunapuu äris.

Narvas on Uibo energiliselt kaasatöötanud äriteenijate organiseerimisel, olles nende kutseühingu asutaja ja kuuludes hulk aastaid ühingu juhatusse, oli neli aastat ühingu esimees, praegu revisjoni komisjoni esimees.

L. Uibo on hästituntud nimi ka meie elukutseliste maadlejate-peres. Ta on kohanud maadlusmatil omaaja kuulsamate maadlejatega, muuhulgas ka Lurich'i ja Aberg'iga ja on tulnud maadlusvõistlustel Poolas ja Vene- maal esimestele kohtadele.

A. Avelaidi teenistusjuubel

1. mail pühitsetes oma 10-a. ameti juubelit majandusteadlane Aavo Aavelaid.

Juubilar sündis 25. apr. 1906. a. Kaukasuses. Lõpetas gümnaasiumi Tartus. Õppis Tartu ülikooli majandus- ja õigusteaduskonnas. 1928. a. lõpetas majandusosakonna cum laude.

Samal aastal astus teenistusse Krediit Panga Tartu osakonda, kus teenis välja diskonto-

jaoskonna juhatajani. Jaanuaris 1934. a. kutsuti ta peapanka, kus tegutses prokuristina osakondade inspektori ülesannetes. Märtsist 1935. a. kindlustusseltsi Eesti Lloyd pearaamatupidaja ja paigutusvarade valitseja.

Avaldanud artikleid Üliõpilaslehes ja Kindlustuslehes. Tegev mitmes majandusteadlikus organisatsioonis.

Ä. K. L. esindajate koogu üldkoosolek

leiab aset 8. mail s. a. kell 11 Petseris, Kaitseliidu majas, Aia t.

On loota, et koosolekule saadavad oma esindajad kõik Ä. K. L. kuuluvad ühingud.

Päevakorras on peale koosoleku rakenduse 1937. a. tegevuse ülevaate ja aruannete kinnitamine, sisseaste, liikmemaksu suuruse ja tasumise tähtpäeva kindlaksmääramine, 1938. a. tege-

vuskava ja eelarve vastuvõtmine, valimised ja koosolekul algatatud küsimused.

Ühingute poolt valitud esindajad peavad olema varustatud volitusega, mis välja antud liidu põhikirja § 10 ettenähtud korras.

Ä. K. L. esindajatekogu seekordse koosoleku teeb pidulikumaks Petseri Äriteenijate Ühingu lipu soetamine.

J. SOONSEIN

Tallinn,
Estonia teatrimaja 8

moodsaid kohvi- ja lõuna serviise, roostevabu lusikaid, nuge ja kahvleid.

ERAETTEVÕTETE AMETNIKKUDE KOJA TEATAJA

Nr. 2

I aastakäik

1938

Äride ja kontorite töökorralduse seadus

E. A. Koja esimees A. OINAS,

On täitunud osaliselt eraettevõtteis töötavate ametnikkude ja äriteenijate soov, et ka nende suhtes pannakse maksma algelised töökaitsse seadused. Riigihoidja poolt on antud dekreedina 20. aprillil 1938. a. Äride ja kontorite töökorralduse seadus (R. T. nr. 42 — 1938).

Nimetatud seaduses tunnevad lugejad mõningate muudatustega seaduseelnõusid, milliseid Eraettevõtete Ametnikkude Koja juhatus esitas läinud aastal Majandusministri kaudu Vabariigi Valitsusele.

Mitmesugustel põhjustel käsitas koja juhatus oma seaduseelnõudes eraldi äride ja kontorite töökorraldust. Äride töökorralduse seaduseelnõus oli muu seas ette nähtud ka kaubanduslike kätite lahtioleku aeg, et ühtlustada seda üle riigi ja viia kooskõlla äriteenijate normaalse tööajaga. See oli soovitatav ka ka selleks, et mitte asetada äriteenijaid kasutavaid ühistegelisi ettevõtteid raskemasse olukorda võrreldes eraettevõtetega, kes ei tarvita palgalist tööjõudu.

Majandusministeriumi sellekohases komisjonis, kus Eraettevõtete Ametnikkude Koja esindaja kõrval võtsid seaduseelnõude läbivaatamisest osa Kaubandus-Tööstuskoja ja Ühistegevuskoda esindajad, tehti häälteenamusega seaduseelnõudes mõningad parandused, mis tunduvalt kärpivad seaduseelnõude eeskirju eraettevõtete ametnikkude ja äriteenijate kaitsse asjas. Kuna E. A. Koja seaduseelnõud nägid ette näiteks puhkeaja ühtlustamist riigi- ja omavalitsusteenijatega, vähendati seaduseelnõudes puhkeajaga vähemalt 2 nädalani nii ametnikkudele kui ka äriteenijatele. Komisjoni enamus ei leidnud sobivaks teha puhkuse ulatuse asjas vahet kontoriteenijate ja äriteenijate vahel, kuigi Kaubandus-Tööstuskoda pooldas kontoriteenijate suhtes pikemat puhkeajaga, — nii nagu seda läks E. A. Kojal lõpuks korda viimaste suhtes fikseerida seaduses.

Majandusministeriumi komisjoni otsuse kohaselt ühendati mõlemad seaduseelnõud. Muudetud seaduseelnõu anti üle Sotsiaalministrile märtsikuu lõpul, kus ta tuli uuesti läbivaatamisele. Kuna kolm asjast huvitatud koda jäid ka sealgi oma eriseisukohtadele, siis muutus seaduseelnõu maksmapanemine dekreedil korras küsitavaks.

Küsimust kaalus põhjalikult E. A. Koja täiskogu oma koosolekul 11. aprillil ja andis volituse juhatusle teha oma seisukohtades mõningaid järelandmisi selleks, et seaduseelnõu ei jääks vägikaika vedamistega kalevi alla, vaid et ta siiski kiires korras maksma pannakse.

Selle seisukohavõtu põhjuseks oli asjaolu, et seaduseelnõu ka kärbitud kujul sisaldas mõningaid põhjapanevaid norme kontori- ja äriteenijate töökaitsse suhtes. Üle 30 aasta vahemiku on need normid esimesed, mis reguleerivad vaimse töö tegijate töö- ja puhkeajaga ning teisi töötingimusi, seades nimetatuid enam-vähem võrdsesse olukorda teiste töövõtjatega. Rajatud alusele võib edasi ehitada. Suure tähtsusega on juba murrang seadusandluses, asjaolu, et üldse hakatakse normeerima vaimse töö tegijate töötingimusi eraettevõtteis.

Saades täiskogult volituse kokkuleppe sõlmimiseks teatavatel tingimustel, tegi koja juhatus kõik, mis võimalik täiskogu otsuse täitmiseks. Järgi andes mõnes mitte väga olulises punktis, läks koja juhatusel korda vähemalt kontori-teenijate puhkeaja suhtes tunduvalt parandada seaduseelnõu, samuti ka ületundide suhtes. Kahjuks ei leidnud Vabariigi Valitsuses pooldamist kaubandusliikude käitiste lahtioleku aja reguleerimise osa seaduseelnõus, milline jäeti seadusest välja.

Tänu Riigihoidja ja Sotsiaalministeeriumi vastutulekule pandi seadus maksma dekreediga korras veel viimasel silmapilgul. Sellega on vaimse töö tegijad eraettevõtteis võitnud oma uute töökaitse normidega ajaliselt, sest vaevalt oleks suutnud rahvaesindus lühikesel kevadisel istungjärgul võtta vastu kõnesoleva seaduseelnõu. Nüüd on aga juba tasandatud tee teise tähtsa seaduseelnõu vastuvõtmiseks rahvaesinduse poolt, s. o. nimelt — Vaimsel alal töötavate töölepinguseadus.

Ei tohi unustada, väga palju on seaduse elluviimisest. Siin on sõna eraettevõtete ametnikel enestel ja nende organisatsioonidel.

Seadus tuleb ellu viia korrektselt, ta mõtte kohaselt, — see olgu ka koja üheks tähtsamaks ülesandeks lähemal ajal. Vastavad juhised saadetakse E. A. Koja juhatusel poolt ka kohalikele koja usaldusadvokaatidele, kes annavad tasuta juriidilist nõu koja valijatele kõnesoleva seaduse elluviimise asjas. Muidugi, kõigepealt tuleb arusaamatuste puhul pöörduda töökaitse ametkonna poole. Kahtlemata on rohkelt ettevõtteid, kus kõik kõnesolevas seaduses ettenähtud hüved on juba pandud maksma. See ei vähenda aga seaduse väärtust, sest töökaitse seadused on määratud just käitistele, kus töötingimused on halvemad, kus ei ole teist abinõu tööolude parandamiseks kui seaduse sundnormidega vaheleastumine. Ametnikud või äriteenijad ei tohi ka unustada, et täna nad on teenistuses edulises käitises, homme võivad nad ehk sattuda mahajäänud käitisse.

Äride ja kontorite töökorralduse seadus on E. A. Koja suurimaks saavutuseks tema võrdlemisi lühikesel tegevuskestusel. Koja juhatusel palavam soov on, et kõnesolev seadus oleks tõhusaks kaitsevahendiks eraettevõtete ametnikel ja äriteenijail nende töötingimuste parandamisel.

(Ärakiri R. T. 1938, 42, 400 ilmunud ametlikust tekstist)

ÄRIDE JA KONTORITE TÖÖKORRALDUSE SEADUS.

Antud Riigihoidja poolt dekreedina 20. aprillil 1938.

I.

1. peatükk.

Üldeeskirjad.

§ 1. Käesoleva seaduse alla kuuluvad ärid ja kontorid, vaatamata neis teenivate isikute arvule.

Ärideks käesoleva seaduse mõttes loetakse kauplused ja laod, kus kaupade ost-müük toimub hulgi või jaoti.

Kontoriteks käesoleva seaduse mõttes loetakse kaubandusliikude ja tööstusliikude käitiste kontorid ja bürood, pangad ja igasugused muud bürood ning kantseleid, kus tarvitatakse tööjõude peamiselt vaimseks tööks.

Äride ja kontorite mõiste alla ei kuulu käesoleva seaduse mõttes riigi- ja omavalitsusasutised, kutsealased omavalitsused, ajalehtede ja ajakirjade toimetused, apteegid, võõrastemajad, restoranid, kohvikud ja söögi- ning teemajad.

§ 2. Tööandjaks käesoleva seaduse mõttes on iga füüsiline ja avalik- või eraõiguslik juriidiline isik, kellele töövõtja on kohustatud tööd tegema.

§ 3. Töövõtja käesoleva seaduse mõttes on iga isik, kes töö- või õppelepingu alusel võtnud endale kohustuse tööandjale tööd teha § 1 nimetatud äris või kontoris, välja arvatud tööandja perekonnaliikmed ja aktsiaseltsi valitud juhatusliikmed, kui äri või kontor kuulub aktsiaseltsile.

2. peatükk.

Töö- ja puhkeaeg.

§ 4. Tööajaks loetakse aeg, mil töövõtja on tööandja või tema poolt määratud tööjuhataja käsutada äris või kontoris või väljaspool neid ja ei saa kasutada seda aega oma äranägemise järgi.

§ 5. Töövõtja normaaltööaeg ei või tõusta:

- 1) ärides linnas mitte üle 8 tunni päevas ega 48 tunni nädalas;
- 2) ärides maal mitte üle 9 tunni päevas ega 54 tunni nädalas;
- 3) kontorites mitte üle 7 tunni päevas ega 41 tunni nädalas.

Erandina on lubatud pikendada normaaltööaega ühe tunni võrra päevas kontori tööjõududele ärides, kuivõrd nende tegevus on otseses seoses õstu-müügioperatsioonidega, ja tööstuslikus käitises neil kontoritööjõududel, kelle tegevus on otseselt seotud tööstusliku töö käiguga.

Töövõtja tööpäeva ei tohi pikendada töö kaasaandmisega koju.

§ 6. Töövõtjat võib tööl pidada üle § 5 ettenähtud normaaltööaja tingimusel, et need töötunnid loetakse ületundideks. Ületundide eest tasutakse vähemalt 50% kõrgemalt.

Ületunnitasa arvutamiseks jagatakse töövõtja kuuteenistus äris linnas 200-ga ning maal 225-ga ja kontoris 175-ga. Juhul, kui pole võimalik kindlaks teha kuuteenistuse normi, tuleb ületunnitasa arvutada aastateenistuse alusel.

Ületunnitasa arvutamisel võidakse ületundide kogusummast maha arvutada need tunnid, mis töövõtja on puudunud töölt kokkuleppel tööandjaga või omavoliliselt ilma kaaluva põhjuseta. Ületundide kogusummast ei kuulu mahaarvutamisele puhkeaeg. Palgamaksuperioodil tehtud ületundide tasu makstakse töövõtjale koos tasuga normaaltööaja eest.

Ületunnitasa maksmine võib toimuda tööandja ja töövõtja kokkuleppel lühemate või pikemate ajavahemikkude järel või kogu aasta eest korraga gratifikatsiooni või preemia näol, kusjuures see ei tohi olla vähem arvestusperioodi kestel tehtud ületundide eest saadaolevast kogutasust.

Kuue kuu möödumisel pärast lõpparve tegemist tööandja ja töövõtja vahel ei ole töövõtjal õigust nõuda tasu tehtud ületundide eest, muul juhul lõpeb see õigus kuue kuu möödumisel peale äriaasta lõppu.

§ 7. Ületundide tegemine on lubatud ainult järgmistel juhtudel:

- 1) vääramatu võimu, tekkinud või ähvardavate õnnetusjuhtumite puhul ja kergesti-riknevate ainete hävimise vältimiseks, kuid ainult määral, mis on tarvilik äri või kontori normaalkäigu katkemise vältimiseks;
- 2) inventuuri- ja perioodiliste aruannete koostamiseks;
- 3) äri või kontori remondi puhul, likvideerimisel või ümberpaigutamisel;
- 4) väljamüükide puhul;
- 5) töö kuhjumisel erakordselt.

§ 8. Kõigi ületundide arv, välja arvatud need, mis on ette nähtud § 7 p. 1, ei tohi ületada iga töövõtja kohta 18 tundi nädalas ega 260 tundi aastas.

Kui tööandja soovib lasta teha rohkem ületunde eelnimetatud normidest, siis tuleb sellest enne töö algust teatada tööinspektorile, esitades ka põhjused, mis tingivad suuremat ületundide arvu. Tööinspektor võib sääraste ületundide tegemise keelata, kui ta leiab, et need ei ole ilmingimata tarvilikud.

§ 9. Töövõtja töövaheaeg eelmise päeva töö lõpust kuni järgmise päeva töö alguseni peab olema vähemalt 8 tundi, välja arvatud § 7 p. 1 ettenähtud juhud ja töövõtjad, kellede tööaeg on määratud eriseadustega.

§ 10. Kui tööpäeva kestus ületab 8 tundi, peab töövõtja saama vähemalt 1-tunnilise lõunavaheaja, mille kestel ta võib ärist või kontorist lahkuda.

Kui tööpäeva kestus ei ületa 8 tundi, siis lõunavaheaja puudumisel peab töövõtjal võimaldatama einestada tööajal.

Käesoleva paragrahvi esimese lõike eeskirjad ei ole kehtivad § 7 p. 1 loetletud juhtudel.

§ 11. Igal nädalal peab töövõtjale võimaldatama vähemalt 24 tundi järjest kestev puhkeaeg, kusjuures selleks olgu võimaluse korral pühapäev. Riiklikkudel pühadel ja puhkepäevadel ning pühapäevadel ärides ja kontorites tehtav töö loetakse ületunnitööks ja on lubatud ainult § 7 p. 1, 2 ja 3 ettenähtud juhtudel ning ärides ka siis, kui vastavate seaduste või määruste põhjal on lubatud kauplemine pühadel, puhkepäevadel või pühapäevadel.

§ 12. Igal aastal ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 1. oktoobrini on töövõtjal, kes teeninud vahetpidamata ühes ning samas käitises, õigus saada katkestamata puhkust järgmiselt: äri- ja kontoriteenijatel peale üheaastast teenistust vähemalt 2 nädalat; kontoriteenijatel peale kolmeaastast teenistust vähemalt 3 nädalat ja peale viieaastast teenistust vähemalt 4 nädalat.

Töövõtja ja tööandja kokkuleppel võib saada puhkeajaga ka muul ajal. Puhkeajal saab töövõtja teenistustasu edasi.

Äri või kontori omaniku või valdaja vahetus ei mõjуста töövõtja õigust puhkeajale.

§ 13. Kui tööandja töövõtjale, kes hiljemalt 1. septembrini on katkestamatult töötanud ühe aasta, ei ole andnud eelmises paragrahvis ettenähtud puhkeajaga, on ta kohustatud 1. oktoobrile järgnevale palgamaksupäeval maksma töövõtjale saamata jäänud puhkeajale vastava palga lisana.

Puhkuse mittevõimaldamine tööandja poolt ja selle asendamine lisapalgaga võib toimuda ainult äri või kontori töö normaalkäigu tõsise katkestuse vältimiseks ja mitte sagedamini kui kahel aastal järgimööda.

Puhkusele laskmisest teatab tööandja töövõtjale vähemalt 2 nädalat ette.

§ 14. Käesoleva seaduse § 5—11 eeskirjad ei ole kehtivad järgmiste töövõtjate kohta:

- 1) kellel on ülesandeks tööde juhtimine ja järelevalve, nagu direktorid, prokuristid, ärijuhid;
- 2) kes töötavad alaliselt või osaliselt väljaspool äri või kontorit töodel, mis oma iseloomult ei ole korrapärased, nii et neid ei saa paigutada teatud aja raamidesse;
- 3) kaubareisijad ja esindajad, kuivõrd nad teostavad oma ülesandeid väljaspool äri või kontorit;
- 4) vahid, autojuhid, uksehoidjad, käskjalad ja muud töövõtjad, kes ei pea töötama kogu aja, vaid peavad olema töövalmis ja võivad viibida töövalmis oleku ajal oma korteris või neile selleks määratud puhkeruumis.

3. peatükk.

Tööolud.

§ 15. Tööandja on kohustatud hoolitsema, et tema teenistuses olev alla 18 aastane töövõtja ei oleks töötingimuste tõttu takistatud osa võtma vastava kooli või kutsekooli õppetööst.

§ 16. On keelatud pidada naistöövõtjaid raseduse ajal töodel, mis võivad nende tervisele säärases seisundis kahjulikud olla.

Naistöövõtjad saavad arstitunnistuse esitamisel terve palga edasi ühes töölt vabastamisega 2 nädalat enne ja 4 nädalat pärast sünnitamist, kui nad ei saa vähemalt niisama palju mõnelt kindlustusasutiselt, kus nad on sunduslikult kindlustatud. See õigus on ainult neil, kes on teeninud äris või kontoris mitte vähem kui 6 kuud enne sünnitamispäeva.

§ 17. Äri- või kontoriruumid, kus töövõtjad töötavad, peavad vastama tervishoiunõuetele õhu mahutuse, puhtuse ja temperatuuri suhtes, peavad olema vajalikult valgustatud, avarad, puhtad ja niiskusvabad ning varustatud vajalikkude kõrvalruumidega. Äris peab leiduma tarvilikul määral istmeid, mida töövõtjad on õigustatud kasutama jõudeajal.

§ 18. Tööandja on kohustatud äris või kontoris tehtud ületundide ja makstud ületunnitasude kohta pidama kirjalikku arvestust, mille ta on kohustatud tööinspektori nõudmisel ette näitama.

4. peatükk.

Lõppeeskirjad.

§ 19. Järelevalve käesoleva seaduse täitmise üle kuulub tööinspektsiooni ametkonnale.

§ 20. Erikokkulepped tööandja ja töövõtja vahel käesoleva seaduse eeskirjade mitteamestamiseks on tühised.

§ 21. Sotsiaalministril on õigus anda määrusi ja juhtnööre selle seaduse elluviimiseks ning määrusi tööolude ja tervishoiueeskirjade kohta.

Sotsiaalminister võib kõigilt äridelt või kontoritelt nõuda andmeid töövõtjate ja nende tööolude kohta tema poolt ettekirjutatud vormi järgi.

II.

Kriminaalseadustiku (RT 1929, 56) § 350 ja 351¹ muudetakse ja pannakse kehtima järgmises redaktsioonis:

§ 350. Tööandjat või tema asetäitjat, kes süüdlane selles, et ta ei täitnud seaduse või sundmääruse eeskirju, mis antud töövõtjate tööaja või puhkeaja kohta või töövõtjate tervise või julgeoleku kaitseks, karistatakse:

arestiga mitte üle ühe kuu või rahatrahviga mitte üle saja krooni.

§ 351¹. Tööandjat või tema asetäitjat, kes süüdlane selles, et ta seaduse eeskirjade kohaselt töövõtjatele ületunnitööde eest ei maksnud tasu vähemalt 50% rohkem kui harilikku tööde eest, karistatakse:

arestiga mitte üle ühe kuu või rahatrahviga mitte üle saja krooni.

Tallinnas, 20. aprillil 1938.

K. Päts
Riigihoidja

O. Kask
Sotsiaalminister.

Kuidas tõlgendada äride ja kontorite töökorralduse seadust

E. A. Koja peasekretär Oskar Hendrikson

Koja Teataja eelmises numbris toodud seaduseelnõu, mis Koja poolt välja töötatud ja valitsusasutustele esitati, sai seaduseks sel kujul, nagu see avaldatud Riigi Teatajas nr. 42 — 1938. a. Seadus hakkab kehtima 10 päeva peale Riigi Teatajas avaldamist, seega 6. mail s. a. Sellest ajast kuulub seadus rakendamisele kõikide äride ja kontorite kohta. Et töökorralduse seadus käesoleva ala kohta on täiesti uudne,

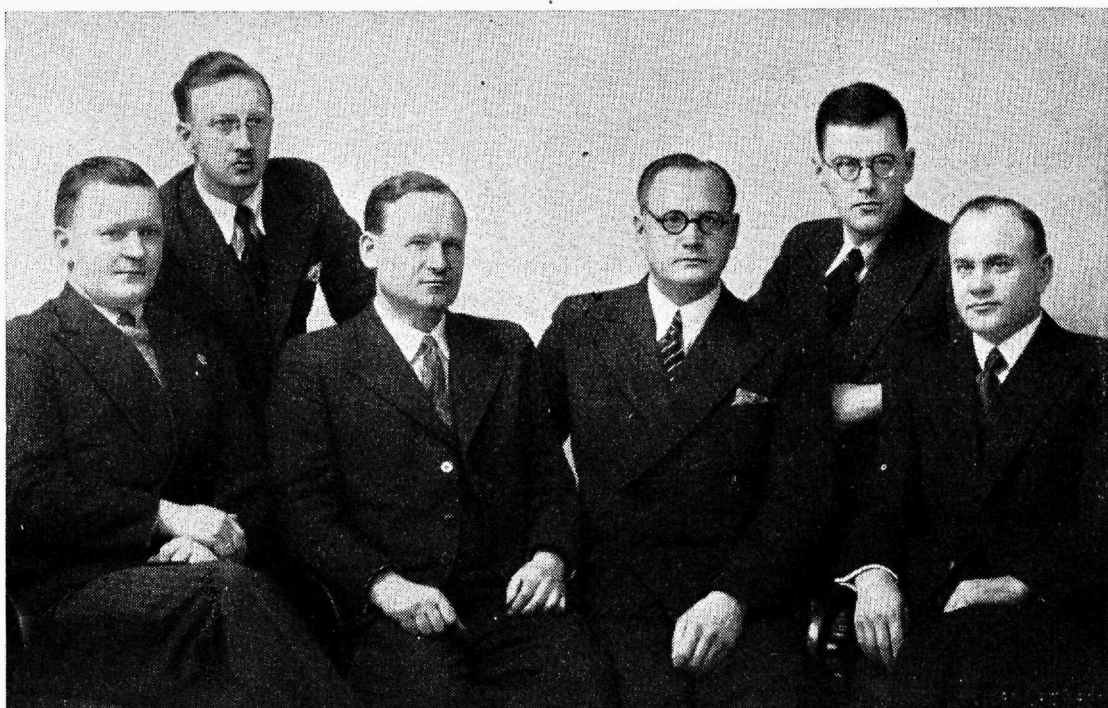
ning puuduvad vastavad kogemused, tohiks alljärgnev käsitus olla selgituseks seaduse elluviimisel üleskerkivate küsimuste lahendamisel. ÄKT (Äride ja kontorite töökorralduse) seadusega muudetakse osaliselt ära eeskirjad, mis leiduvad äride ja kontorite tööjõudude kohta 1906. a. Kaubandus- asutiste, ladude ja kontorite teenijate normaal-puhkeaja seaduses (VSKK 1906, 270, 1894 VSKK 1907, 150,

1180; RT. 1930, 57, 385; 1933, 40, 318.) Samuti kontoritööjõudude suhtes Tööstusliikude käitiste tööaja seaduses (RT. 1931, 61, 487.), kuna tööstusliikude käitiste kontorid on allutatud uuele seadusele. Vanade ja uue seaduse lahkuminekku korral tuleb tarvitada põhimõtet, et uuem seadus muudab ära varemantud seaduse. (*lex posterior derogat legi priori.*)

Iga uus seadus leiab tema elluviimisel

tade puhul tagajärjekalt tõlgitsusmeetodina seaduse analoogiat. Viimase kaudu leiaksid vajalikku selgitust mõisted: normaaltööaeg, tööpäev, puhkeaeg, katkestamata töötamine samas käitises jne.

On tavaline nähe, et normist saadakse aru erinevalt. Töövõtja ja tööandja seisukohad võivad ühe eeskirja suhtes olla vastukäivad. Sarnasel puhul on võimalik pöörduda seaduse väljatöötä-

KOJA JUHATUS JA JUHTIVAD AMETNIKUD.

Vasakult: abiesimees K. Tammer, nõunik-sekretär V. Tehve, esimees A. Oinas, juh. liige A. Künkmaa, peasekretär O. Hendrikson ja juh. liige L. Parkas.

paigutamist juba olemasolevate seaduste süsteemi ning osutub võimalikuks tema tõlgitsemine nende kaudu. Ka Äride ja kontorite töökorralduse seaduse rakendamisel peab arvestama nende ametasutuste seisukohtadega ja kohtupraktisega, mis on välja kujunenud eelpool mainitud seaduste kehtivuse ajal, kui ka Tööstustöölise palgalise puhkeaja seaduse (RT. 1934, 108, 848) ja Tööstustöölise palgalise puhkeaja andmise määruse (RT. 1935, 5, 31) kohta.

Nende seaduseeskirjade sarnasus võimaldab tarvitada ÄKT seaduse rakendamisel esinevate lahkseisukoh-

misest osavõtnud asutuste poole, kelle tõlgendamine tugineb seaduse seletuskirjale ning seaduse koostamisel kaalutud seisukohtadele. Nendeks asutusteks oleks esmajärjekorras Sotsiaalministeeriumi Töökaitse ja Sotsiaalkindlustuse osakond, kohalik tööinspektiooni ametkond ning Eraettevõtete Ametnikkude Koda kui seaduse algataja.

Tohiks süiski loota, et erilisi diametraalseid lahkseisukohti töövõtjate ja tööandjate vahel esile ei kerki, kuna seaduse koostamise juures on arvestatud Kaubandus-Tööstuskoja ning Ühis-

tegevuskoja seisukohtadega. Tööandjate kodade esindajad arvasid julgevat väita, et nendes ettevõtetes, kus palgalise suvepuhkuse, ületunnitaskude maksmises gratifikatsioonide näol ning tööpäeva pikkuse suhtes ametnikkude olukord on parem kui ÄKT seaduse eeskirjad seda võimaldavad, tööandjate poolt selle halvendamisele mitte ei asutu.

Peatudes mõninga üksikasja juures ÄKT seaduses tuleks märkida teatavat raskust vahetegemises äri- või kontori-ametniku vahel. Kuna seaduse alla kuuluvad kaubanduslikud ning tööstuslikud käitised ja nende kontorid, siis võiks vahetegemise aluseks olla kuuluvus Eraettevõtete Ametnikkude Koja I, II või III sektsiooni. (RT. 1936, 64, 549.) Kahtluse korral tuleks III sektsiooni kuuluv isik lugeda äriteenijaks, kui tema töö ei kanna mitte prevaleerivalt kontoritöö iseloomu. Nii kuuluksid näiteks äride kassapidajad, kes on II sektsiooni valijad, kontoritööjõudude hulka. Seejuures ei saa muidugi olla oluline, kas töötasu maksmine sünnib kuupalga, päevapalga, protsentide või muul alusel. Palgalise suvipuhkuse õiguse suhtes tuleks vaid vahet teha Tööstustöölise palgalise puhkeaja seaduses mõeldud füüsilise töö ja ÄKT seaduses mõeldud vaimse töö vahel, mis ei olene sugugi mitte palga maksmise viisist (kuu- või päevapalk). Seega asjaolu, et ametnikule hakati palka maksuma päevapalga alusel, ei rüüva tema õigust tööaja ning palgalise suvipuhkuse saamisele ÄKT seaduse järele.

Seaduses esinev mõiste „vahetpida-

mata teenimine ühes ning samas käitises“ (§ 12) kuuluks tõlgendamisele selliselt, et kõik teenistuse katkestamised, mis töövõtja on sunnitud tegema mitte omal tahtel, nagu näiteks haigus, sõjaväeteenistus, kordusõppused ning muud töölt puudumise juhud, mis ette kirjutatud avaliku võimu poolt, ei loeta töö katkestamiseks ning ei mõjuta palgalisepuhkuse väljateenimise aega. Teise tööandjaga teenistusvahekorda astumine katkestaks aga loomulikult „vahetpidamata teenistuse“.

§ 14, mis loetleb erandeid, kuulub kitsendavale tõlgitsemisele. Näiteks punkt 1. ettenähtud töövõtjate suhtes peab olema kindlaks tehtud tööde juhtimis ja järelevalve funktsioon — „mis on suurem lihtsast järelevalvest, sisaldades ka alluvate tööliste töö juhtimise, kontrolli ning inspeksiooni ja vastutust tööliste töö eest.“ (Vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse eelnõu.) Näitena sarnase funktsiooni ulatuse kohta on toodud direktorid, prokuristid, ärijuhid — seega ainult isikud, kes tegutsevad peremehe-tööandja ülesannetes.

ÄKT seaduse eeskirjad ületunnitööde kohta on lähedased tööstusliku töö vastavatele eeskirjadele. Seepärast on võimalik näiteks ületundide ja nende tasude kohta peetud kirjalikkude arvestuse eeskirju kohaldada ka käesoleva seaduse juures. Teisest küljest on aga vajalik § 17 loetletud tervishoiunõuete fikseerimine ja piiritlemine eriti selleks Sotsiaalministri poolt antavate määruste kaudu, kuna tööstuste kohta juba kehtivate eeskirjade kohaldamine ei ole võimalik äridele ja kontoritele.

Igale perekonnale oma kodu

Dir. J. Põdra

Juba mõnda aastat on kõneldud ja kirjutatud elukorterite küsimuse lahendamisest ulatuslikumates piirides ja organiseeritud kujul. Kahjuks pole seni leidunud asutust, mis oleks võtnud küsimuse enda asjaks.

Möödunud talvel hakkas asjast kinni Eraettevõtete Ametnikkude Koda. Arvestades koja juhtivate isikute süm-

paatiat küsimuse vastu võib loota, et järgmisel hooajal — eeloleval talvel — mõte suudetakse konkreetsel kujul rakendada.

Käesolevad read ei kavatse pakkuda mitmekülgse küsimuse üksikasju. Nende sooviks on puudutada mõnda üldist põhimõtet.

Kõigepealt tuleb võtta omaks, et meie

kõnelema oma kodu soetamisest, mitte üürikorterite arvu suurendamisest. Oma kodude võimaldamiseks on iseseisvuse aastatel tehtud mõningaid arglikke algatusi, kuid on puudunud selge eesmärk ja ülevaade, mida nimelt taotletakse. Loomulikult on siis elumajade ehituspoliitika läinud kergema vastupanu suunas.

Tallinnas ja Nõmmel, kus oleks saadud ehituspoliitikat teostada teatava järjekindlusega, on küll kerkinud terved uued linnajaod, kuid kõik see on toimunud kaootiliselt. Uued majad on rõhuvas enamuses üürihood. Nende omanikeks on inimesed, kellel leidunud mõnevõrra sulakapitale ja kellel on olnud isiklikke sidemeid pangaasutistega krediidi hankimiseks.

Ehitustegevus on arenenud täpselt samade arusaamiste kohaselt, nagu see oli enneiseisvuse ajal. Omariiklus tingib aga ometi kardinaalselt lahkumisevaid seisukohti. Seda enam, et pärast sõja aastatel on ehitustegevuse arendamine kõikides kultuurriikides esmajoonel sotsiaalpoliitiline küsimus. Meil ei ole aga küsimuse sotsiaalse küljega peaaegu juletud tegeleda.

Nii kodaniku kui ka riigi seisukohalt on lõpmata suure tähtsusega, et perekond saaks elada temale päriselt kuulvas kodus, olgu see siis üksikmajades või ühiseluhoonetes. Üürikorteris perekonnale jääb paratamatult juurde liikuva ühepäeva proletaarilase tunne.

Kodude soetamise hoogsamaks läbiviimiseks on loomulikult vaja teatav keskendatud aktsioon. See jaguneb kahte ossa: finantsilisesse kavasse ja ehituste tegelikku läbiviimisse.

Finantsilises osas võidakse vaielda, et meil ei jatku küllalt kapitali oma kodude soetamiseks. Ometigi ei ole olulist vahet kapitalide vajaduse ulatuses, kas meie ehitame perekonnale kuuluvaid päirskodusid või üürimaju. Teatav vajalik kubatuur nõuab igal juhul kindlat summat kapitali. Omaniku küsimus on kapitali mahutamise seisukohalt vaadates teise järgu küsimus. Vajalik on vaid teatav ümberorienteerumine mõtteviisis ja finantseerimise organiseerimise tehniline läbiviimine. Siin ei saa mööda eriülesandelise pangaasutise loomisest, mille ainsaks ülesandeks

oleks oma kodu ehitamise finantseerimine.

Ehituste tegelik läbiviimine on seni olnud samuti täiesti korraldamata. Kõige enam selle korraldamatuse all kannatanud väikeehitajad. Tulemuseks on lubamatu hulk väikeelamuid, mis ei vasta moodsatele ehitustehnoloogilistele nõuetele. Need on puudulikud plaanidelt, ruumide jaotuselt, ehitusmaterjalidelt ja soojustehniliselt. Lühinägelikkus ehitustehnoloogiliste nõudmiste läbiviimisel, vähemalt nende ehituste juures, milledeks kasutati riiklikke või panga krediite, on põhjuseks, et meie maa on kaetud kümnete tuhandete ebaotstarbekohaste ja kiiresti kõdunevate hoonega nii asundustes kui linnades. Jällegi ei pääse mööda kiires korras püstitamast uusi ja täiendavaid juhtmõtteid. On enneaegne võtta seisukohti, kuidas korraldada ehitustehnoloogilist nõuannet ja järelvalvet aga ühtlasi ka viia ellu algatust, mille ülesandeks oleks eluhoonete tegelik püstitamine. Küsimus on liiga ulatuslik ja lahendamise võimalusi mitmeid. Igatahes organiseeritud kujul ja teatavate ülesannete koondamise kaudu on võimalik saavutada mitte ainult materjaalset tulu kokkuhoiu kaudu ehituste hinnas, vaid ka hoonete mugavuses, otstarbekohasuses ja kestvuses. Hoonete standardtüübid ja ehituste üksikosaade standardiseerimine aitaks ka üksikud väikeehitajad üle paljudest praegustest muredest.

On omaette peatükk — mida võtta sihiks, kas üheperekonna üksikelamu või ühiselamu. Meie praegune generatsioon elab läbi omapärast kärsitut tormi ja tungitsemise ajajärku isiklikus elus. Pääsedes lahendamatesse olukordadesse, tuntakse nagu mingit vajadust end välja puistata. Ei näi olevat praegu au sees vaikne perekonnaelu. Ka elukorterite soetamisel arvestatakse eeskätt seda, et see asuks võimalikult kesklinnas — liiklemise keerises, lähedal igasuguste meelelahutuskohtadele. Nõutakse, et elukorteri asukoht peab eeskätt võimaldama pidevat elavat seltskondlikku läbikäimist. Näib, et sellest on eeskätt tingitud meie seltskonna kaldumus kodu soetamiseks kesklinna ligidates üürikorterites. Võib aga arvata, et mõne aja möödudes inime-

sed paratamatult pettuvad kohvikute ja kerge seltskondliku ajaviite tühjusest.

Vanemate kultuurrahvaste juures on ehitustegevuse arendamisel tooniandev tendents oma perekonnale vaikse ja segamatu kodu muretsemine. Euroopa riikides kõikjal pannakse rõhku eeskätt üksikelamute ehitamisele. Inglismaal on see tendents juba aastasadasid vana, kuid nüüd levib see üha suurema hoo- ga mandrile. Iga perekond, kes on saavutanud teatava majandusliku ta- seme, peab ideaaliks omandada oma maja. Ühiselumajad on muidugi vaja- likud neile, kelle elukutse nõuab kesk- linnades elamist ja üksikutele vallaliste- tele ning lasteta perekondadele. Las- tega perekonnad igal juhul püüavad leida võimalust asumiseks vaiksemas perekondlikus õhkkonnas. Meie üürima- jades on olukord lastele otse väljakan- natamatu. Rõhuvas enamuses puudub neil igasugune liikumisvabadus. Kül- lalt on neid maju, kus isegi mänguliiva- kasti eest pole hoolitsetud, kõnelemata, et üürniku lapsed kunagi tohiks minna majaomaniku aianurka.

Väited, et üksikelamute juures lin- na maa-ala valgub laiali, tänavad ja veevärk läheb kalliks, on vaid mugavad ettekäänded. Juba ehituskruuntide hin- navahe tasandab need lisakulud. Hõl- pus liikumine on aga lihtsalt organisee- ritav ja paraneb iga päevaga.

Praegu rajatakse uusi suurtehaseid. Võorastaval kombel on nendes amet-

konna- ja tööliselamute soetamine jää- nud mitmendasse järjekorda. Jällegi mingeil kaalutusil ehitatakse peami- selt ühiskasarmuid. Läänud aastasajal tehaste ehitamise ajajärgul oli kuidagi arusaadav, kui Narva vabrikutel ehi- tati aasialikke kasarmuid. Praegu ei ole see kuidagi mõistetav ja peaks lei- duma võimused, kes end siin vahele se- gavad. Uute tehaste ümber on laialda- sed maa-alad ja ehituskruuntide puudu- sest ei või olla juttugi.

Tööliskond koguneb suures osas seni põllumajanduse aladel töötanuiist. Nen- del kindlasti oleks küllalt huvi oma puhketunde osaliselt veeta oma väikese aia korraldamisega, selle asemel, et kasarmutes anduda üldise lärmi keskel joomisele ja kaardimängule. Kasarm- võõrutab inimese loodusest täielikult. Üksikelamu ümbruses ta paratamatult jääb loodusega mõnesugusesse kontakti.

Eeskujuks, kuidas tööliselamute kü- simust lahendada, tuleks küll seada 1830. aastal rajatud Hiiumäe Kärda kale- vivabrikut. Sel ajal tekkinud töölisasula on, kahjuks, veel praegugi üksikuid sarnaseid. Neid peaks aga kujunema kõikjal, vähemalt riiklikkude suurte- haste ümber.

Huvitav on, kas meie autoriteetid sotsiaalküsimustes on pannud tähele Hiiumäe Kärda ja Narva kasarmu tööliste tüüpide vahet ja kas see võrdlus ei sunni tegema konkreetseid järeldusi.

Eraametnike palgaolud

Villem Tehve, E. A. Koja nõunik-sekretär

Eraettevõtteis teenivate ametnikkude palgaolusid on meil seni vähe uuritud. Palgaolude uurimine ja nende paranda- mine on aga küsimus, mis esmajärje- korras huvitab ametnikku ja äriteeni- jat. Hulk eraettevõtteid on oma teeni- jate palgad teinud ärisaladuseks mitme- sugusel põhjusel, püüdes kas varjata väljaspool ja oma teenijate vahel liig kõrgeid või liig madalaid palku, pei- ta käitise majanduslikku kandejõudu, tasuvust jne. Säärane olukord pole või- maldanud saada ülevaatlikku pilti era- ametnike ja äriteenijate palgaoludest.

Ka eraametnikkude kutseorganisatsioo- nid enamikus on senini tegelenud vähe palgaolude uurimisega ja parandami- sega. Vaimsel alal töötavate tööturu korraldamatus, töövõtjate üleküllus, era- ametnike kutseoskuse nõudmise ja töö- kaitse puudumine ja organiseerimatus on tegurid, mis ei luba suurele hulgale eraametnikele-äriteenijaile teenida vas- tuvõetavais palgatingimustes.

Eraettevõtete Ametnikkude Koda on võtnud uurimisele eraametnikkude pal- gaolud. See on võimalikuks osutunud selletõttu, et koval on üleriiklikult re-

gistreeritud koja valijad ja andmed nende palkade kohta, kuna need on vajalikuks aluseks kojamaksu arvutamisel. See statistika ei hõlma eraametnikke, kes on alla 21 aastat vanad ja on vähem kui 2 aastat teeninud koja seaduses loendatud kutsealadel, kuid selle statistika suurem väärtus seisab tema perioodsuses. Koda saab ettevõtete omnikelt igal aastal uued andmed palkade kohta. See võimaldab aasta-aastelt jälgida eraametnikkude erikutseharude palkade langust või tõusu üleriiklikus ulatuses ning sellest teha vajalikke järeldusi. Enne kui vaadelda eraametnike palgaolusid Eestis üksikasjalisemalt, on vajalik selgitada jämedais joonis töötasu probleemi, kui niisugust üldse.

Töötasu on vastuväärtus töötaja tööjõudluse eest. Meil tuleb töötasu vaadelda vaimsel alal töötaja — ametniku seisukohalt. Töötasuga laiemas mõttes mõeldakse igasugust vastuväärtust igasuguse tööjõudluse eest. Kitsamas mõttes mõeldakse töötasuga nii teorias kui praktikas vastuväärtust ainult teostava töö (töölise tööjõudluse) eest. Seega tuleb vahet teha töötasu ja palga vahel. Töötasu on hüvitlus teostavale tööle. Töötasud arvatakse töökulude hulka; moodustades kulude probleemi ühe tähtsama osa, on töötasude uurimisele pühendatud majandusteadlaste poolt tusedat tähelepanu ning püstitatud mitmesuguseid teooriaid. Nii on õigem kõnelda töötasu teooriast. Palk on hüvitlus kavandavale, juhtivale ja haldavale tööle, tööliikidele, mille alal töötavad vaimsel alal töötajad — ametnikud ja äriteenijad. Kulud palkade alal asetatakse ettevõtte üldkulude hulka.

Teadusele on olnud keeruliseks küsimuseks — kuidas mõõta vaimsel alal töötaja — ametniku — tööjõudlust; sellele pole tänapäevani leitud rahuldavat lahendust.

Ametnikud, äriteenijad töötavad ettevõttes ajatasa alusel, kas nädala- või kuupalgalistena. Ajatühik ei ole aga

sisuliselt õiglane tööjõudluse mõõtmise viis, sest ta ei lange ühte tööjõudlusega endaga, vaid ajatühiku kaudu hindame tööd. Ajatasa on aga vaimse töö juures paratamatu, sest pole leitud paremaid mõõtühikuid kui aeg.

Palgaprobleemi teine külg on palgakõrguse määramine. Palga kõrguse suhtes käib võitlus töövõtja-ametniku ja tööandja vahel. Töölise aktiivsus ja organiseerimine ametiühinguisse on võimaldanud sageli nende töötasu probleeme lahendada nendele soodsas suunas, kuigi tihti peale kokkuleppe mooduse on neil tulnud minna töötulideni, streikideni jne.

Kui meie Eestis võime kõnelda tööliikumisest, ning võitlusest tööliste töötasude kõrgendamiseks, siis vaimsel alal töötajate suhtes ei ole märkida midagi säärast. Eraametnikkude organiseerimatus, nende laialipillatus, vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse puudumine, praktikantide-õpilaste ekspluateerimise süsteem, suur tööpuudus on hoidnud eraametnike palgad äärmiselt madalal. Tööandja ülivõimas positsioon ja selletõttu alati varitsev vallandamise hädahoht sunnib eraametnikku tagasihoidlikkusele. Samasuguses olukorras on tulevikuväljavaadeteta töötav ajutiste tööjõudude kaader, millist kasutatakse sageli väärikat tööpalka maksmata.

Majanduse elavnemine tõi kaasa töötasude tõusu töölistele, riigi- ja omavalitsuse ametnikele. Hulgal eramajanduses vaimsel alal töötajail, eriti äriteenijail pole olnud õnne saada palgakõrgenduse osaliseks, hoolimata et nad Eesti rahvamajanduse talas, eramajanduses, täidavad juhtivaid funktsioone. Eesti eraametnikud, äriteenijad, ei ole aga mitte teisejärgulise tähtsusega töövõtjate kiht.

Järgmises numbris võtame vaatluse alla koja statistiliste materjalide alusel koostatud ülevaate eraametnikkude viimase aja palgolude kujunemise kohta.

E. A. Kojaja Teataja kaastöölised!

Kaastöö E. A. Kojaja järgmises numbrisse palume saata hiljemalt 10. juuniks s. a. Kutseühinguid, mille üldkoosolekud peetakse maikuu kestel,

palume saata kokkuvõtteid Kojaja Teataja toimetusele.

Palume saata ülevaateid töötingimuste, vallandamiste jne. kohta üksikutes ettevõtetes.

To i m e t u s.

Eraametnike organiseerimispõhimõtteid

Selles ei ole ega saagi vististi olla lahkuminekut eraettevõtete ametnike ja äriteenijate keskel, et kõrvuti Eraettevõtete Ametnikkude Kojaga peavad tegutsema koja alla kuuluvate kutsegruppide vabad ja kojast sõltumatud organisatsioonid. Nii see on ju ka iga teise kutse või tegevusalalgi, kus asutatud avalik-õiguslikud esindused. Kõrvuti Põllutöökojaga töötavad põllumeeste seltsid, Kaubandus-Tööstuskoja ringkonnad on koondunud töösturite ja kaupmeeste ühingutesse, Tööliskoja kõrval on ametiühingud ja nii kõigil aladel. Meie, eraettevõtete ametnikud, ei riku sellepärast vähemalgi määral „head tooni“, kui ka meie rõhutame, et ei piisa üksnes meie kojast, vaid et meil peavad olema omad tugevad organisatsioonid, millistele koda omas tegevuses õieti peab tuginemagi. Veel enamgi tahaks öelda: koda on ja saab olla täpselt nii tugev, kui tugevad on meie vabad organisatsioonid. Järelikult, kui koda tahab olla tugev, ja selles ta soovis ei tarvitse kahelda, siis ta peab igati aitama kaasa meie ridade kiirele koondumisele.

Tegelikus elus pole aga kaugeltki täit selgust sellises ulatuses, et me võiksime probleemi lugeda otsustatuks: ei mujal, kus eraettevõtete ametnikud ammu asunud organiseerimisteele ja seal saavutanudki tunnustusväärseid tulemusi, — veel vähem siis meil, kus olemas vaid üksikud organisatsioonide eod. Tohiks sellepärast siis küll lubatav olla siinkohal veidi lähemalt puutada neid organiseerimisprintsippe, neid otsinguid, mis kaua on vaevanud eraametnike ja teenijaid oma organisatsioonilise aparaaadi ülesehitamisel.

Meil ei ole võimalik laskuda eraettevõtete ametnike liikumise ajaloo vaatlusse üksikute maade järgi, ega kirjeldada nende organisatsioonilist praktikat. Ajalooliselt võttes, eraettevõtete ja ka riigiametnike organiseerimine alguses toimus omaette, eraldatult tööliste ametiühingutest, võib isegi ütelda — vaenulikult ametiühingutele. Ta oli ametiühinguvastane. Ka see ei muunud midagi, et ikka leidus eraametnike

kutse ühinguid, kes harrastasid tihedamat koostööd ametiühingutega. See eraldusliikumine kestis kaua ja seks olid omad eeldused. Ent tänapäeval peaks juba valitsema selgus ühes asjas: eraldamist ei saa ometi enam põhjendada väitega, nagu moodustaksid eraametnikud kihi, kelle sotsiaalne asend ja majanduslikud huvid põhiolemuselt erineksid tööliiskonna omast ja nagu eraametnikkonna liitumisel oleksid mõduandvad teistsugused motiivid, kui tööliiskonna juures.

Tegelikult ongi nii, et ametniku ja teenija mõistet eraettevõttes on väga raske piiritleda. Tavaliselt märgitakse need kategooriad mitte-iseseisvaid kutsetegelasi eraametnikena, kes töötavad eratöölepingu alusel ja arendavad tegevust, mis nõuab enam vaimseid kui kehalisi võimeid. Kuna aga pidevalt jätkuv tööjaotuse protsess, mida veel enam arendab üldiselt taoteldav rationaliseerimine, mõjub seks kaasa, et teatud eraametnike kategooriad sooritavad üha enam mehhanilisi ülesandeid (masinakirjutajad, stenotüpistid, kopeerijad j. n. e.), siis väheneb terav vahe nende ja kehalise töötajaja vahel. Teisest küljest ka kehalise töö tegijatel nõuab uuem tööprotsess üha suuremal määral vaimset pingutust ja võimeidki. Kuidas ka poleks mõistete definitsiooniga, ometi on selge, et tööliste ja ametnike majanduslik olund põhiolemuselt pole erinev. Muidugi: traditsioonid on loonud ametnikele nende tegevuseks teistsuguse miljöö; ametnikelt nõutakse teistsugust esinemist, teiste rõivastumist jne. Kuid mõlemad — nii tööline kui ametnik — peavad müüma oma tööjõudu kellelegi teisele sellepärast, et neil enestel pole olemas produktsioonivahendeid; mõlemad loovad, või aitavad kaasa luua lisaväärtusi sellele, kes on hankinud nende tööjõu oma kasutusse. Ametnik on ju sama palgaline nagu töölinegi ja temal pole tänapäeval enam kaugeltki kerge saada iseseisvaks, nagu vahest mõne aastakümne eest. Sellepärast tunneb ka tema tugevat tungi koaleeruda oma-sarnastega, et sel teel kindlustada

omale paremat tasu oma varanduse — tööjõu — eest.

Ametnikele on ikka püütud sisen-dada veeneti, et nad moodustavad mingi keskkihi ettevõtjate ja tööliste kihi vahel, et nad on kutsutud niitelda ettevõtjate esindajaina kaitsma viimaste huviseid töölistkonna vastu. See on aga õige üksnes väga väikese osa ametnike suhtes, kes tõepoolest täidavad teatud järelvalve ülesandeid mõnede töölis- ja ka ametnikegruppide üle; rõhuv enamuse ametnikest töötab omal alal kui „alam instants“.

Eeldused organiseerumiseks peaksid aga ametnike juures olema teatud mõttes paremad, kui tööliste hulgas: on ju siin tegemist hoopis kitsamate ringkondadega, kes peale kõige muu on üldiselt saanud parema koolihariduse. Sellele lisaks tuleb veel asjaolu, et tavaliselt ametnikkonna keskel fluktuatsioon on palju väiksem, nad püsivad kauemini ettevõttes ja neid ei taba tavaliselt ka kriis selles ulatuses kui töölisi. Kuid teisest küljest ebasoodsalt ja tugeva ühtlase organisatsiooni tekkimisele takistavalt võiks aga mõjuda see, et majanduslik areng pole ametnikke — nii nagu töölisi koondanud ühtlaste töötingimuste alusel suurematesse gruppidesse.

Organisatsiooniliselt on eraametnike koondumine aligusest peale kõikjal läinud väga killustatult. Selle kutse liigi individualistlik baas tingis erinevate gruppide koondumist suuremal määral, kui ühegi teise tööala palgaliste juures. Meie leiame siin näiteks äriteenijate, rändagentide, ärijuhtide, kontori- ja bürooametnike, sellide, deklarantide, tehniliste jõudude, pangaametnike, tervishoiuametnike ühinguid. Sellele lisaks tuli veel killunemine usulis-meelsuslikel alusel, näiteks ametnike kristlikud, teravalt rõhutatud rahvuslikud, siis poliitilise meelsusega ühingud jne.

Seesuguse killunemise juures ei saanud juttugi olla organisatsioonide teguvõimsusest. Kõik nad kiratsesid ja nende tegevus piirdus vahest ainult väheste toetuste andmisega ja ajaviitemeelelahutuste korraldamisega. Otsekoheseid ametiühingulisi tulemusi nad aga üldse näidata ei saanud.

Arusaadavalt, kaua ei saanud siis

ka eraametnike kutseorganisatsioonid jääda sellele arenguastmele. Samm-sammult hakkas arenema suund puht-ametiühinguliste printsiipide poole — nii organsatsiooniliselt kui ka vahendite kasutamise poolest. See protsess läks eriti hoogu pärast maailmasõda.

Esimese muudatusena pääsis maks-vusele organisatsioonilise ühtluse põhi-mõte. Väikesed ühingud hakkasid sulama kokku või looma omavahel liidu-vahekordi. Teisest küljest äpardusid ka vastupidise tendentsiga organisatsioonid, millised püüdisid koondada enam-vähem kõiki ametnikke ja teenijaid, olenemata nende töö- ja kutsealast. Kestvate katsete järgi on välja kujunenud kaks peatüüpi eraettevõtete amet-nike organisatsioone, mis on tõendanud oma elujõulisust.

Esimene neist, mis oma organisat-sioonilise ühtluse poolest on läinud kõige kaugemale, on nimelt ülemaaline ametnike ja teenijate üldliit, mis jaguneb autonoomseteks kutsealalisteks sektsioonideks. Seesuguses liidus on niipalju sektsioone, kuipalju leidub antud maal määrava tähtsusega ma-jandus- ja tegevusalasid. Liidu kongress ja juhatus otsustab ainult üldiseid organisatsioonilisi küsimusi ja kooskõlastab sektsioonidevahelist tööd. Kutsesektsioonid ise aga omavad omal alal täieliku otsustamise õiguse. Igal sektsioonil on oma liikmeskonna poolt valitud juhatus, liikmeskond määrab maksud, töötab välja tegevuskava, esitab nõudmisi ettevõtjatele jne. Nagu sellest nähtub, töötavad sektsioonid liidu autonoomsete osadena peaaegu iseseisvate ühingutena. See organisat-sioonitüüp on võetud tarvitusele maa-des ja rahvaste juures, kus ametnike ja teenijate hulk pole arvult väga suur.

Suurrahvaste juures, kus aga peaaegu igal majandusalal tegutseb küm-neid ja sadasid tuhandeid ametnikke-teenijaid, on elujõuliseks osutunud kas suured iseseisvad kutseorganisatsioonid igal majandusalal, või laiematel aladel koguni iseseisvate kutsealade organisatsioonide liidud.

Aga mõlema organisatsioonitüübi rajamisel on arvestatud üht ja sama kalkulat-siooni: kuidas saavutada parimat majanduslikku tasuvust ja tagada

rahaliste reservide kiiremat kogumist. Neil samadel kaalutlustel on ju ka tööliste ametiühinguline organisatsioon endise detsentralisatsiooni asemel uue- maal ajal tugevasti arenenud tsentralisatsiooni poole.

Majanduslikust seisukohast võttes ei ole ka eraametnike kutseorganisatsioonid muud kui palgaliste vastastikused kindlustusühingud igasugusteks juhtudeks, mil üksik palgasaaja või nende üksikud grupid satuvad ühiskondlikus mõttes kitsikusse ja seetõttu vajavad abi. Kutseühing on kollektiivne abiandmise aparaat. Aga iga vastastikuse kindlustuse teostamine võib sündida üksnes sel juhul, kui kindlustatute ring ei ole liig kitsas. Tegelik organisatsioonilise töö kogemused on pikkamööda kõigile töövõtjaile kätte juhatanud nii organisatsioonilised alused kui meetodid, mis tagavad maksimumi tulemusi.

Aga olgugi, et eraettevõtete ametnike organiseerimine põhiprintsiipide poolest on nihkunud samadele alustele, mis omased tööliste ametiühingutele, ja ka omas tegevuses nad tarvitavad suurel määral samu meetode, ei ole siiski kuski, mahaarvatud erandjuhud, üldiselt veel jõutud sinnani, et liita ametnikke erisektsioonina tööliste tööstusharu ametiühingusse. Seda küsimust on muidugi korduvalt põhjalikult kaalutud mõlemas leiris ja ikka jõutud eitavale otsusele, sest ametnike praeguse meelsuse juures seesugustel segaorganisatsioonidel ei oleks küllaldast autoriteeti ja külgetõmbejõudu ametnike laiade hulkade keskel. On võetud omaks eraametnike eri kutseorganisatsioonide vorm.

Sama maksab ka organisatsioonide ülemaaliste keskliitude suhtes. Siingi oleks põhimõtteliselt soovitav, et

suurema jõukoonduse saavutamiseks kõik — nii tööliste ametiühingud kui ametnike ja teenijate ühingud kuuluksid ühte keskliitu. Mõnel maal ainult üksikud ametnike organisatsioonid on kaldunud üldreeglist kõrvale ja astunud ametiühingute keskliitu. Seesuguseid erandlikke ametnike-ühinguid on Inglismaal, Prantsusmaal ja mujalgi. Alles märtsikuus, näiteks, Prantsuse ajakirjanike liit palus end võtta vastu Confédération Générale du Travail liikmeks.

Nii töötavadi siis tavaliselt kõikjal kõrvuti kaks töövõtjate sõltumatut suurt ülemaalist keskorganisatsiooni, tööliste ametiühingute keskliit ja eraettevõtete ametnike organisatsioonide keskliit. Aga aastakümnete pikkune arenemiskäik on nende omavahelistesse suhetesse toonud põhjaliku pöörde. Alguses, nagu nägime, olid ametnike organisatsioonid pea eranditult ametiühingute-vaenulised, nüüd aga rõhuvas enamuses maades eraettevõtete ametnike tooniandvamad keskorganisatsioonid vaatavad tööliste ametiühingulistele keskorganisatsioonidele nagu sihikaaslastele, kellega tuleb arendada koostööd. Mõnel pool piirdub koostöö ühiste üksikaktioonide korraldamisega, teisel loodud föderalistlik liiduvahekord mõlema keskorganisatsiooni vahel, kusjuures siin koostöö on pidev ja vastastikku alatasa vahetatakse informatsiooni kavatsuste, pooleliolevate aktioonide ja saavutuste üle.

Niisugune on üldjoontes olnud eraettevõtete ametnike kutseorganisatsioonide arenemiskäik, mis neid on sundinud omaks võtma ametiühingulised organiseerimistüübid ja viinud neid koostöösse tööliste ametiühingutega.

E. J.

SANGAR - KANGE ÕLU
 ÕUN PUDELIS - ÕUNA JOOK
 JÕHVIKAJOOK MAASIKAGA
 LAUA JOOK - END SIIDRUNI SOODA

SAKU
 TÕMMU
Ekstra
 ERIPRUUL

Vanaduse-, invaliidsuse- ja järelejäänute kindlustus ning eraasutuste ametnikkond

Aug. Gustavson, Rahvusvahelise Töübüroo korrespondent Eestis

(Järg)

II.

Eelmises numbris tutvusime lühidates joontes vanaduse jne. kindlustuse ülesannete ja jaotustega. Vaatleme nüüd pisut lähemalt, kuidas on mainitud kindlustus teostatud ja ellu viidud teistes maades. Endastmõistetavalt ei ole võimalust ega mõtetki peatuda kõikide maade juures, vaid esitame ainult üksikud tüübilisemad näited.

Olgu mainitud, et vähe on maailmas riike, kus eraasutuste ametnikkond pole kitsamas või laiemas ulatuses kindlustatud vanaduse jne. vastu. Mõnes riigis on nende kindlustamine teostatud üldseadusega, s. t. koos teiste töötavate kihtide kindlustamisega, kuna teistes on ametnikkude kindlustamine korraldatud eriseadusega. Nii esinevad, näit., ametnike kindlustamiseks eriseadused Belgias, Tšehhoslovakkias, Saksamaal, varem Austrias, Jugoslaavias jne. Kuna üldseadusega, näiteks, on korraldatud ametnike kindlustamine Bulgaarias, Prantsusmaal, Poolas, Rootsis, Soomes, Daanis jne.

Rahvakindlustuse maad. Tüübilisemad rahvakindlustuse maad maailmas on Rootsi ja Soome. Tutvumine lühidalt nende maadega vanaduskindlustamise süsteemidega.

Rootsi. Rootsis esineb alates 1913. a. n. n. rahva ehk üleriiklik sundkindlustus vanaduse vastu. Iga töövõimeline Rootsi riiklondlane on kohustatud 18.—65. eluaastani maksuma koos muude riigimaksudega erilist kindlustusmaksu. Kindlustusmaksu suurus on isiku tulust ning vastavalt sellele kõigub 6—40 kroonini aastas.

Õigus vanadusepensionile algab 67. eluaastaga, ning invaliidsuse puhul muidugi varem, tööjõu kaotamise puhul. Vanadusepension koosneb kahest osast — põhipension ja lisapension. Põhipension omakord koosneb kahest osast: a) ühtlane algpension on 70 krooni aastas, milline summa makstakse igale

pensionärile olenematult soost, vanusest, tasutud kindlustusmaksudest jne. ja b) ebaühtlane osa, mis on oleneb vastava isiku poolt pensionifondile sisse makstud summadest. Nimelt kümnenäädik tema enda poolt sisse makstud kogusummast.

Lisapension tuleb peamiselt riigi- ja omavalitsuse kassast ning selle suurus on oleneb: a) elukalliduse rajoonist ja b) pensionäri kõrvaltuludest. Maksimaalne lisapension aastas on nii mehel kui naisel maal 250 krooni, vähemates ja keskmistes linnades 350 krooni ja suuremates linnades 450 krooni. Kui kindlustatud isikul on endal varandusi ja kõrvaltulusid üle teatud piiri, siis temale lisapensioni ei maksta.

Soome. 31. mail 1937. a. kinnitati Soome presidendi poolt parlamendis vastuvõetud invaliidsuse- ja vanadusekindlustamise seadus, mis hõlmab Rootsi eeskujul kogu rahvast. Seadus astub jõusse 1. jaanuaril 1939. a. Soome seadus erineb Rootsi seadusest peamiselt selles, et siin kannavad palgaliste isikute kindlustamisega seotud kuludest ühe osa ka tööandjad, kuna Rootsis seda ei ole. Tulusid kindlustamise kulude katteks saadakse Soomes kindlustatult, tööandjalt (kui kindlustatu on palgaline), riigi- ja omavalitsusekassast toetuste näol ning lõppeks läheb üks osa viinamonopoli tuludest kindlustusfondile.

Kindlustusmaks on oleneb kindlustatu tuludest ning on esimesel 5-el aastal pärast seaduse jõusseastumist 1% maksustatavast tulust, kuid mitte vähem kui 50 ega rohkem kui 500 mrk. aastas. Alates 6-st aastast võetakse kindlustusmaksu 2% tuludest, kuid mitte alla 75 ega üle 1000 mrk. aastas. Palgalise isiku kindlustusmaks makstakse pooleks kindlustatu enda ja tööandja poolt.

Õigus vanadusepensionile algab 65. eluaastaga, kuid eeldusel, et isik on maksnud vähemalt 10 aasta kestel kindlustusmaksu. Invaliidsusepensionil ei ole

vanaduse piiri, kuid on nõuetav vähemalt 3-aastane kindlustusmaks ning tööjõu kaotus nii suurel määral, mis ei võimalda ülalpidamist hankida tööga. Pension koosneb Rootsi pensioni eeskujul kahest osast — põhi- ja lisapensionist. Põhipensionist suurus oleneb sissemakstud kindlustusmaksude kogusummast ning lisapension elukalliduse rajoonist, alla 16-a. laste arvust ja pensionääri enda kõrvaltuludest.

Mittekontributiivne vanadusekindlustus. Daani. Mittekontributiivne vanadusekindlustus esineb Euroopas ainult Daanis (väljaspool Euroopat aga paljudes maades). Iga daanlane, kes on kindlustatud invaliidsuse vastu (seda on praktiliselt iga Daani kodanik) on õigustatud teatud eeltingimustel vanadusepensionile. Õigus pensionile algab 60. eluaastaga. Pensioni suurus oleneb elukohast, samuti vanadusest, millal isik hakkab saama pensioni. Kui isik nõutab endale pensioni 60-aastaselt, millal tekkib tema selleks õigus, siis saab ta pisut vähem pensioni, kui see, kes nõutab endale pensioni kõrgemas vanaduses. Ka on üksiku naisisiku pension pisut madalam kui üksikul mehel ning pensionääritud abelupaaril pisut vähem kui üksikul mehel ja üksikul naisel kokku. Üldiselt on pensionid Daanis võrdlemisi kõrged.

Peale vanadusepensionist saavad pensionäärid lisapensionist alla 15-aastaste laste eest.

Õigus täispensionile on kodanikul ainult siis, kui isiku enda tulu on alla 40% pensionist, siis väheneb maksetav pension järkjärgult nii, et jõukamad,

kelle tulu on 1,5-kordne normaalpension ja rohkem — ei saa üldse pensioni.

Vanadusepensionist kuludest riik kannab $\frac{1}{7}$ ja omavalitsus $\frac{3}{7}$.

Invaliidsuse vastu kindlustamine on Daanis siiski kontributiivne. See on praktiliselt sunduslik igale riikkondlasele, vaatamata ametile ja elukutsele, 21. eluaastast alates. Kindlustatu maksab ise 6 Dkr. aastas kindlustusmaksu ning kui ta on palgaline, siis tööandja maksab omalt poolt sama palju tema eest. Kohalik omavalitsus maksab $\frac{1}{7}$ kõigist kindlustuskuludest ja puuduv osa, kui vaja, kaetakse riigi poolt. Riik kannab ka kõik administratsioonikulud. Kui kindlustatu töövõime väheneb $\frac{2}{3}$ võrra, siis on tal õigus invaliidsusepensionile.

Invaliidsuse pensioni saamiseks pole kvalifikatsiooni-perioodi (ootaega), kuid esinevad siiski mõned kitsendavad määrused. Nii ei tohi pensionisoovija viimase 10 aasta jooksul olla mõistetud vangi üle 2 aasta, viimase 5 a. jooksul ei tohi olla teostatud mingit kriminaalsüütegu jne.

Invaliidsusepension koosneb põhi- ja lisapensionist. Põhipension on täpselt sama suur nagu vanadusepension. Lisapension.

Kui pensionääril on endal muid tuluallikaid, saab ta täispensionist vaid siis, ku need kõrvaltulud on alla 40% normaalpensionist, lisad ühes arvatud. On kõrvaltulud üle selle alammäära, siis väheneb pension teatud protsendi võrra, kui alla kolmandiku normaalpensionist ei või see langeda kunagi.

(Järgneb.)

Uus kutseühingute seadus pandi maksma

Uued eeskirjad ühingute asutamisel ja registreerimisel

Vabariigi valitsuse poolt vaadati läbi ja anti Riigihoidja dekreedina uus töövõtjate kutseühingute ja nende liitude seadus, mis toob mõndagi uut senisesse olukorda.

Uue seaduse järele loetakse kutseühinguks töövõtjate koondis, kelle sihiks on oma liikmete kutseala arenda-

mine ja majanduslike ühishuvide kaitse teostamine. Töövõtjateks loetakse selle seaduse järele ka kodutöölised. Kutseühinguteks käesoleva seaduse mõttes ei loeta aga neid kutseühinguid, kelle liikmeiks on ainult riigi- või omavalitsuse ametnikud ja teenijad.

Kutseühingud võivad olla oma iseloo-

mult kutselisel ja tööstusharulisel alusel organiseeritud ja ulatuselt kohalikud või üleriigilised või piirkondlikud. Ühe kutseala või tööstusharu kohta võib ühes ja samas piirkonnas olla ainult üks kutseühing. Iga töövõtja võib korraga kuuluda ainult ühte kutseühingusse. Kui aga kohal puudub töövõtjale vastav kutseühing, võivad teatud piirkonna töövõtjad moodustada ühise kutseühingu, mis vastab umbes praegustele tööliste kutseühingute liitmine ette võetama, kuna seaduse mõtte järele pole lubatavad paralleelsed kutseühingud. Tallinnas kuuluks liitmisele seaduse järele Tallinna Äri-teenijate ühing ja Tallinna äri-, kontori-, kantselei- ja kooperatiivteenijate kutseühing. Paraleelkutsesühingute asutamine on tulevikus takistatud.

Kohalikud kutseühingud võivad kutsealade või töoharude järele liituda üleriiklikeks liitudeks ja kutse või töoharu liidud üleriiklikud ühingud ja kohalikud üldühingud üleriiklikuks keskliiduks. Ühel kutsealal või töoharul võib olla ainult üks liit, samuti üks üleriiklik keskliit. Peale selle võivad kutseühingud teatud linnas või maakonnas ehk linnas ja maakonnas kokku moodustada teatud piirkondliku kutseühingute liidu.

Kõik kutseühingud peavad tegutsema sotsiaalministri poolt kinnitatud normaalpõhikirjade järele. Kutseühingute keskliidu põhikirja kinnitab sotsiaalminister. Sellega tuleb vastavate normaalpõhikirjade kinnitamise järele kutseühingutel kohaldada oma praegused põhikirjad uutele põhikirjadele, kui neeg erinevad kinnitatavast normaalpõhikirjast.

Kutseühingute eesmärgiks võib olla seaduse järele oma liikmeskonna kutsehuvide kaitsmine, kutseoskuse arendamine, haridusliku ja kõlblise tasapinna tõstmine, majandusliku ja õigusliku olukorra parandamine ja kaitsmine ning ühiselulise solitariteedi ja sotsiaalse ühistöö arendamine ja majanduslik abistamine puuduse korral. Oma liikmeskonna abistamiseks võivad kutseühingud asutada toetusfonde. Kutseühingute tegevus peab arenema riiklikus vaimus ja süvendama ausust ja kohusetunnet töö suhtes. Kutseühin-

gutel on keelatud arendada riigivastast ja sellist tegevust, mis õhutab vaenu või tekitab vastolusid üksikute rahvakihtide või muude ühiskondlike rühmituste vahel või muul viisil kahjustab ühiselulise solitariteedi või rahva ühtluse kujunemist. Rahvamajandusele kahjulik tegevus on samuti keelatud, kusjuures rahvamajandusele kahjulikuks tegevuseks seaduses ei loeta streiki, kuivõrd see ei ole kitsendatud või keelatud vastavate seadustega.

Kutseühingute liikmeteks võivad olla 18-aastaseks saanud ja vähemalt kaks aastat omal kutsealal või töoharus tegutsenud kodanikud. Töötaoleku puhul võib liige edasi jääda ühingusse.

Tähtsam muudatus teostub keskliidu konstruktsioonin. Senise kongressi asemele astub nõukogu. Nõukogusse saadavad kutseühingud esndajaid vastavalt oma liikmete arvule, mis määratakse lähemalt kindlaks keskliidu uues põhikirjas. Juhatus valitakse kolmeks aastaks ja moodustab omalt poolt üheks aastaks sekretariaadi. Seni valiti juhatus kaheks aastaks ja sekretariaat töötas sama kaua.

Juhatuse liikmed peavad olema vähemalt 24 aastat vanad, oskama riigi keelt, olema tegutsenud oma töö alal vähemalt 3 aastat ja olema hääleõiguslikud kodanikud.

Liidu juhatusel on alati õigus revideerida kutseühingute tegevust, määrata arvepidamiskorda ja nõuda aruandeid ja seletusi. Keskliit võib kutsuda kokku kutseühingute kongresse, millel on nõuandev hääl. Siseministri loal võivad kutseühingutel olla lipud, eritlusmärgid ja vormiriided ja võib ühing vastu võtta välismaiste kutseühingute eritlusmärke ning astuda välismaiste kutseorganisatsioonide liikmeiks.

Uues seaduses on ühingu asutamiseks tarviliku liikmete arvu tõstetud 3-lt 7-le. Asutajad liikmed peavad olema 24 a. vanad, hääleõiguslikud kodanikud ja 3 a. töötanud omal alal. Liitu võivad asutada kaks ühingat. Keskliidu asutamiseks on vaja vähemalt kolme liitu või üleriiklikku ühingat. Juhtivate organite koosseisu muutmisest ja valimistest tuleb teatada politseiprefektile 2 kuu jooksul.

Majandusliku kutseoskuse seaduse küsimusi

Joh. Kiivet,

Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna abidirektor.

Majandusliku kutseoskuse andmist kooli kaudu käsitleb Kutsehariduslikkude õppeasutiste seadus, mis anti 1937. aasta juulikuus (RT 1937, 53, 470). Majandusliku kutseoskuse omandamine ametialalises tegevuses on seni seaduse kaudu korraldamata. Haridusministeeriumi algatusel anti 1931. aastal Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seadus, mis 1935. aastal uuendati. Selle seaduse alusel korraldab Tööstusliku Kutseoskuse Nõukogu, mis asub Haridusministeeriumi juures, tööstusliku kutseoskuse õppust tegelikus töös. Nüüd on Haridusministeeriumis koostatud Majandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu, mis käsitleb majandusliku kutseoskuse õppimist majanduslikes ettevõtetes ning vastavate kutsete andmist ja nende kutsete kasutamist.

1931. aasta Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seadus korraldas vaid tööstusoskuse õpetamist tööstusõpilastele ning õppinud tööliste ja meistri kutse omandamist eksami õiendamise või kauaaegse tegevuse põhjal. Nagu siit võib järeldada, oli selle seaduse ülesandeks tõsta tööstuslikku kutseoskust. Majandusliku kutseoskuse seaduse ülesandeks samuti on majandusliku kutseoskuse tõstmine. Lääne-Euroopa riikides on sageli mõlema nimetatud ala õpilaste seadused liidetud üheks ja samaks seaduseks.

Kuid Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seadus 1935. a. väljaan-

des ei piirdunud tööstusõpilaste õppekorraldusega ja kutseomaniku selle õigusega, et meistril ja üksikul juhul õppinud töölistel on õigus õpetada tööstusõpilast. Siia lisandub õigus nõuda ettevõtte juhatajalt vastavat meistri või õppinud tööliste kutset. Selgus, et viimasel kujul seadus vastab tegeliku elu nõuetele rohkem kui esialgses väljaandes.

Majandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu on algusest peale laiaulatuslik: selle alusel tuleb korraldamisele majandusõpilaste õpetamine majanduslikkudes ettevõtetes, kutsete omandamine eksami teel ja ilma, kui ka majandusliku ettevõtte juhatajalt ja ettevõttes töötajalt vastava kutsetunnistuse nõudmise võimalus.

Küsimise, milleks on majanduslikul alal tarvis majandusliku kutseoskuse seadust ja miks on tarvis selles näha ette ka kutsetunnistuse nõudmise võimalus. Katsume selgitada seda küsimust.

Üksikud riigid erinevad ülalnimetatud küsimuse suhtes tunduvalt.

On riike, kus olukord on nii tööstuslikul kui majanduslikul kui ka mitmel muul alal täiesti vaba — mingi kutsetunnistus ega kutseamet ei ole seadusandlikult määritletud; kutsealane õppimine ning tegutsemine toimub siin täiesti vabalt. Küll aga korraldatakse ka sellisel maal sageli eksameid igal üksikul vabale kohale kandideerimise puhul.

Uus seadus seab kutseühingute tegevusele kitsendavad raamid ja kõvendab politseilise järelevalve õigust. Siseministril on õigus lasta revideerida kutseühingute tegevust, kõrvaldada kutseühingute ja nende liitude organitesse kuuluvaid isikuid ning nende asemele määrata teisi kuni organite täiendamiseni või ümbervalimiseni.

Politseiprefekt võib peatada kutseühingu tegevust kuni poole aastani, kui

pole kinni peetud seaduse teatud paragrahvidest.

Siseministri otsusega võidakse kutseühinguid sulgeda, kui nad arendavad keelatud tegevust ja kui nende tegevuses ilmneb ebaterve võistluse suund teiste kutseühingutega. Sellega ähvardab üksiteisega sõjajalal olevaid kutseühinguid sulgemine, kui nad ei suuda endi tegevust kooskõlastada uue seadusega.

Vastandina ülalanimetatuile on riike, kus ametiala õppimine ja sellel tegutsemine on reguleeritud seadustega.

Kindlasti on sellel või teisel juhul traditsioonidel oluline tähtsus, eriti suurte ja vanade riikide juures; neid traditsioone muuta ei ole kerge. Eesti ei kuulu suurte ega vanade riikide hulka ja sellepärast on selle või teise mooduse kujundamine meil võrdlemisi kergem kui mujal. Teatavasti on Eesti üldiselt võtnud omaks seisukoha, mille järgi ametiala õppimine ja sellel tegutsemine on reguleeritud seadustega: tegevus igasugusel tehnilisel ja tööstuslikul alal, õpetaja tegevus ja teised, kõnelemata arsti, advokaadi, proviisori ja laevajuhil elukutsest. On tõenäoline, et sellel teel saavutame kaugelt kiiremini kõrgemat taset kutsealade arengus.

Pöördudes majanduslikule tegevusalale tuleb märkida, et kutseoskuse tase ka siin ei ole tarviliselt kõrge ning selle taseme tõstmiseks vajame reguleerivat ja ühtlustavat alust, milleks tahab olla majandusliku kutseoskuse seadus. Ühtlase korra toomine majandusõpilaste, s. o. äride ja kontorite, büroode jne. õpilaste õpetamisse ühes täiendava õppusega majandusõpilaste koolis või kursusel tõstab majandusliku kutseoskuse taset — selles ei või olla kahtlust. Kui öeldakse, et äride alal on sellisel viisil õppimine küll tarvilik, aga büroo alal ei ole õppimine võimalik, kuna väikeses büroos on tegevus kitsa ulatuslik, siis olgu märgitud, et majandusõpilase õpetamine võib toimuda vaid sellises büroos või äris, kus saab omandada mitmekülgset õppust.

Kui nüüd majandusõpilasel on õppimine viidud lõpule, siis on loomulik, et ta selle kohta pärast vastava eksami õiendamist saab ka kutsetunnistuse. Kutsetunnistuse omanik aga nõuab, nagu see on olnud tööstuslikul alal, suuremaid õigusi, kui on majandusõpilase õpetamise õigus. Siit järgneb, miks majandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu on juba nüüd kohe näinud ette laiemat ulatust kui seda oli Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seadusel 1931. aasta algväljaandes.

Ühtlasi märgime, et majandusalaste

kutsete andmise küsimus ühes osas, nimelt majanduslikkude õppeasutiste õpingute lõpetajate suhtes on juba lahendatud Kutsehariduslikkude õppeasutiste seaduse ja selle põhjal antava määruse kaudu.

Majandusliku kutseoskuse seaduse ulatuse selgitamiseks toome väljavõtte seaduse eelnõu järgi seaduse 1. peatükist (üldeeskirjad) sellel kujul, nagu eelnõu on koostatud Haridusministeeriumis.

1. peatükk.

Ü l d e e s k i r j a d.

§ 1. Majandusliku kutseoskuse seaduse alla kuuluvad õppinud ärijuhid ja õppinud büroojuhid, vanemad õppinud kauplejad ja vanemad õppinud majandusametnikud, õppinud kauplejad ja õppinud majandusametnikud ning majandusõpilased allpool loetletud majanduslikkudes ettevõtetes sel määral, kui võrd need majanduslikud ettevõtted Majandusliku Kutseoskuse Nõukogu otusel Haridusministri kinntusel on arvatud käesoleva seaduse alla:

- 1) kaubanduslikud ettevõtted, mis tegutsevad I ja II järgu äritunnistuse alusel, välja arvatud krediidi- ja kindlustusasutised, laevasõidu ettevõtted, speditsooni- ja maakleriärid ning veo- ning transportärid;
- 2) punkt 1 nimetatud ettevõtete bürood ja kontorid;
- 3) restoranid, võõrastemajad, tee- ja kohvimajad, mis tegutsevad I, II ja III järgu äritunnistuse alusel.

Käesoleva seaduse alla ei kuulu apteegid, arhitektide, inseneride, maa-mõõtjate ja kultuurtehnikute bürood, kinod, teatrid ja tsirkused.

§ 2. Vabariigi valitsusel on õigus arvata käesoleva seaduse alla krediidi ja kindlustusasutisi, laevasõidu ettevõtteid, speditsooni ja maakleriärisid, veo- ja transportärisid, III järgu äritunnistuse alusel tegutsevaid kaubanduslikke ettevõtteid ühes nende juurde kuuluvate büroode ja kontoritega kui ka muid majanduslikke ettevõtteid.

§ 3. Käesoleva seaduse alla arvatud majanduslike ettevõtete juhatajateks peavad olema, arvates Majandusliku Kutseoskuse nõukogu poolt määratud ja Haridusministri poolt kinnitatud tähtajast, vastavalt ettevõtte järgule ja ulatusele: 1) vastava kõrgema või eriharidusega isikud, kusjuures vastavuse määrab Majandusliku Kutseoskuse Nõukogu ettepanekul Haridusminister kokkuleppel Majandusministriga või, 2) õppinud ärijuhi või õppinud büroojuhi, vanema õppinud kaupleja või vanema õppinud majandusametniku kutsetunnistusega isikud.

Majandusliku Kutseoskuse Nõukogu loal võib vanema õppinud kaupleja või vanema õppinud majandusametniku kutsetunnistusega isiku aset täita vastavalt õppinud kaupleja või õppinud majandusametniku kutsetunnistusega isik ja õppinud ärijuhi või õppinud büroojuhi kutsetunnistusega isiku aset vastavalt vanema õppinud kaupleja või vanema õppinud majandusametniku kutsetunnistusega isik.

Peale selle võib paragrahvis 1 nimetatud ettevõtteid juhatada, seni kui Majandusliku Kutseoskuse Nõukogu poolt ei ole antud kitsendavaid määrusi, ettevõtte omanik, kui ta oli selle omanikuks käesoleva seaduse jõustumise ajal, samuti aktsiaseltsi juhatuse liige aktsiaseltsi ettevõttes, mis kuulus aktsiaseltsile käesoleva seaduse jõustumise ajal ja milles ei ole palgalist juhatajat, kuigi need isikud ei oma tarvilist ettevalmistust ega kutset.

§ 4. Haridusministril on Majandusliku Kutseoskuse Nõukogu ettepanekul õigus üles seada nõudeid, et käesoleva seaduse alla arvatud majanduslikes ettevõtetes majanduslikul alal töötavil isikuil oleks vastav ettevalmistus või kutse.

§ 5. Nõudeid paragrahvides 3 ja 4 nimetatud ettevalmistuse ja kutsetunnistuste kohuslikkuse kohta käesoleva seaduse alla arvatud majanduslike ettevõtete juhatajailt ja töötajailt võib kehtima panna alates viiendast aastast pärast seaduse jõustumist.

Nagu toodud tekstist näha, ei hakka seaduse selle või teise majandusliku ala liigi ja järgu kohta kehtima enne, kui see liik ja järk on arvatud seaduse alla.

Seaduse alla arvamine järkudes ja liikides, milliste suhtes võib tekkida raskusi ja mis arvatavasti ei tule järjekorda lähemal ajal, toimub Vabariigi Valitsuse otsusel (III järgu äritunnistuse alusel töötavad kaubanduslikud ettevõtted j. t.) — seega igati kaalutult. Muude majanduslike ettevõtete seaduse alla arvamine toimub Majandusliku Kutseoskuse Nõukogus, ära kuulates Eesti Linnade Liidu ja Eesti Omavalitsuste Liidu arvamused.

Majandusliku Kutseoskuse Nõukogu asub Haridusministeeriumi juures ja tema koosseisu kuuluvad esindajad Haridusministeeriumist, Majandusministeeriumist, Kaubandus-Tööstuskojast, Ühistegevuskojast, Eraettevõtete Ametnikkude Kojast ja Õpetajate Kojast. Seega on kõik vastavad kutsealased omavalitsused Nõukogus esindatud ja igat seaduse alla arvamist kaalutakse väga põhjalikult.

Majanduslikes ettevõtetes, mis on arvatud seaduse alla, teostub õppimine lepingu alusel, mis sõlmitakse ettevõtte valdaja ja õpilase vahel. Õppeaja kestuse ettevõtte liigi ja järgu järgi määrab Majandusliku Kutseoskuse Nõukogu, kusjuures õppeaja kestus ei või ületada 5 aastat.

Õppimise lõpetaja võib õiendada õppinud kaupleja või õppinud majandusametniku kutseeksami kohalikus majandusliku kutseoskuse ametis, mis asutatakse majandusliku kutseoskuse nõukogu otsusel kohtadel; majandusliku kutseoskuse ametid töötavad Majandusliku Kutseoskuse Seaduses ette nähtud ülesannetes ja Majandusliku Kutseoskuse Nõukogu juhtimisel.

Õppinud kaupleja ja õppinud majandusametniku kutsetunnistuse omanik, kes on omal ajal tegutsenud kolm aastat, võib õiendada majandusliku kutseoskuse ametis vanema õppinud kaupleja või vanema õppinud majandusametniku kutseeksami. Vanema õppinud kaupleja ja vanema õppinud majandusametniku kutsetunnistuse omanik, kes on amal alal tegutsenud viis aastat, võib õiendada majandusliku kutseoskuse ametis õppinud ärijuhi või õppinud büroojuhi kutseeksami.

Üldalmainitud nimetused on üldised, kuid vastavalt majandusalale võib ma-

jandusliku kutseoskuse nõukogu nende asemel või neile täienduseks võtta tarvitusele erinimetused, nagu müüja, raamatupidaja, drogist, kelner või sellele vastav eesti päritoluga nimetus.

Kui kohal on asutatud majandusõpilaste kool või kursus või vastav osakond tööstusõpilaste koolis, siis peab majandusõpilane enne õppinud kaupleja või õppinud majandusametniku eksamile minemist olema lõpetanud õpingud majandusõpilaste koolis, osakonnas või kursusel. Majandusõpilaste koolis teostub õppimine õhtuti ametiõppimise kõrval kolme aasta kestel umbes 9 tundi nädala kohta. Sellest nõudest võib kutsetaotleja vabaneda, kui ta on enne 1. I 1938 asunud õppima oma ametit või kui Majandusliku Kutseoskuse Nõukogu juhendite alusel Majandusliku Kutseoskuse ameti poolt tehakse mõni muu erand, samuti kui kohal ei ole majandusõpilaste kooli, osakonda või kursust. Sellisel puhul tuleb eksamil vastata ka küsimusile majandusõpilaste kooli õppekavade üldises ulatuses.

Majandusõpilase õpetamise õigus on vanema kaupleja ja vanema majandusametniku ning arusaadavalt ka õppinud ärijuhi ja õppinud büroojuhi kutsetunnistuse omanikul, väikeses ettevõttes aga ka õppinud kaupleja ja õppinud majandusametniku kutsetunnistuse omanikul.

Majandusliku kutseoskuse seaduse mõte on selles, et tõsta majanduslikku kutseoskust ja seda saavutatakse õppekorralduse ja kutsete omandamise teel.

Kuid kutsetunnistuste omanikud, nagu see on juba inimese loomuses ja nagu seda näitavad kogemused muudel aladel, ei lepi ainult majandusõpilase õpetamise õigusega ja kõlava kutsenimetusega. Kutseomanikud soovivad omandada ka muid õigusi, mida ei oma teised kodanikud.

Ühtlasi on aga majandusliku elu arendamiseks tarvilik, et ettevõtte juhil oleks küllaldane oskuslik haridus.

Lähtudes öeldust on Majanduslikul Kutseoskuse Nõukogul õigus seada üles nõue, et Majandusliku kutseoskuse seaduse alla arvatud selle või teise liigi ja selle või teise järgu ettevõtte juha-

taja omaks Majandusliku kutseoskuse seaduses ettenähtud kutsetunnistust, kusjuures ettevõtte suurusest oleneb ka kutsetunnistuse aste. Seda nõuet ei võimalda aga seadus püstitada enne nelja aasta möödumist, seaduse kehtimahakkamise ajast arvates, sest peab jääma aega uue seadusele kohaldamiseks ja kutsete omandamiseks.

On arvata, et ettevõtte juhatajalt kutsetunnistuse nõudmine tuleb esile kõigepealt suuremate ettevõtete suhtes, kuna väiksemad ettevõtted jäävad järjekorras kaugemale. Nagu ülemal märgitud, küsitakse enne otsustamist Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu arvamus ja kuna Majandusliku Kutseoskuse Nõukogus on esitatud kõik majanduslikud kojad ja Majandusministerium, siis igat ettepanekut nimetatud mõttes kaalutakse asjaosaliste ringkondades põhjalikult.

Mõnede ettevõtete suhtes võib Haridusminister Majandusliku Kutseoskuse Nõukogu ettepanekul anda määruse, kuid mitte enne 4 aasta möödumist Majandusliku kutseoskuse seaduse kehtimahakkamise ajast arvates, et ka ettevõttes tegutsejal oleks kutse — seda nimelt aladel, kus on suur vastutus, alaline kokkupuutumine nõudliku kodanikkihiga või on tegemist välituristidega ja väliskülastistega (suured ärid, võõrastemajad j. t.).

Majanduslikul alal kauemat aega tegevuses olnud kodanikele on võimalik anda kutseid eksamita, kusjuures kutsetunnistuse aste oleneb tegevuses olemise aastate arvust ja tegevuse laadist. Samuti on majanduslike õppeasutuste õpingute lõpetanuil kutsete omandamise asjas kehtiv erikord; ka muude, erialale vastavate kutsete omanikud võivad omandada ettevõtte juhtimise õiguse (näiteks insener masinate äris, laevajuht merenduse büroos j. t.) ja on nähtud ette erijuhud, vähemalt algusaastail, ettevõtte omaniku ja aktsiaseltside suhtes.

Järgnevalt toome väljavõtte seaduse eelnõu neljast peatükist (5, 6, 7 ja 9), mis käsitlevad kutsete omandamise ja kutseomanikkude registreerimise korda ning õigusi.

(Järgneb.)

Ka äriteenija on inimene

Äriteenijaga-inimesega leti taga tuleb igapäev meist päev-päevalt tegemist teha. Kuid vähe on neid, kes äriteenijate elust ja töötingimustest midagi lähemalt teavad või tahavadki teada. Väliselt näeme äriteenijaid alati rõõmsatena ja vastutulelikkudena, sellest ei tohitaks aga veel järeldusi teha tema heast ja kergest elust. Äriteenija rõõmus, lahke nägu kuulub elukutse juure, tema mured on eraasjad, mida ostjad ei tarvitse teada ega näha. Nagu näitleja laval, nii ka äriteenija leti taga täidab naeratades oma kohustusi, mis sugugi ei ole kerged.

Raskemini kui midagi muud mõjub äriteenija olukorrale teda kaitsvate sotsiaalseaduste puudumine. Äriteenija on rippuv oma peremehe heatahtlikkusest, ja palju on kahjuks neid peremehi, kellele äriteenija ei ole muud kui rahateenimiseks vajaline masina osa. Sealjuures saab masinale mõnikord osaks hoolikam suhtumine kui inimesele.

Nagu iga teine, tahaks ka äriteenija peale tööd kasutada õhtust aega perekonnas viibimiseks kui ka meelelahutust otsides teatris, kinos või osa võttes mõnest kursusest. Kuid on väga tavaline nähe, et äriteenija peale äri sulgemist veel mitu tundi äriruumides peab viibima, isegi 2—3 tundi peale ametliku töö lõppu. Mitte alati ei lange süü niivõrd peremehele, kui ärijuhile, kes oma üliagarusega loodab meeldivat. Tallinnas on mõnigi äri teenijate tööjõu ebaõiglase kasutamise pärast kurikuulsaks saanud.

Kui äris niivõrd palju tööd on, et teenijaskond järjekindlalt 2—3 tundi päevas üleaja peab tööl olema, siis näitab see, et liig väikese koosseisuga püütakse läbi ajada. Ükski korralik äriteenija ei ütle ära üleaja tööst, kui see äri huvides tingimata on tarviline, ja äriteenija on küllalt teadlik, et äri heakäigust on leib ka tema ise, kuid on vahe tungiva tarviduse ja lihtsalt kombeks saanud halva harjumuse vahel. Inimene, kes kunagi mahti ei saa mõelda enda arendamisele ega saa ka korralikult puhata, ei suuda varsti enam püsida oma kutse kõrgusel.

Osaliselt on loota olukorra paranemist neil päevil dekreedina maksuma pandud äri- ja kontoriteenijate töökorralduse seadusest, mis kindlaks määrab 8-tunnilise tööpäeva, näeb ette puhkeaja-normid kui ka tasu tehtud ületundide eest. Muidugi võib oletada, et juba kord halvaks harjumuseks saanud kommetest on raske loobuda ja seadust vähemalt esialgu püütakse kus võimalik ignoreerida. Kahtlemata võib aga töökaitse järelevalve siin õiglase olukorra maksmapanemiseks kaasa aidata ja vähehaaval korrektsusele kasvatada ka neid ärimehi, kes püüavad oma teenijate tööjõudu ebaseaduslikult kasutada.

Kaupmeeste seltside kui ka nende avalik-õigusliku esinduse huvides peaks olema välja astuda kaupmeeste hea nime eest, maksmapandud seadusi kaupmeeskonnale tutvustades ja sellest üleastujaid korrale kutsudes. Seaduse suurimaks puuduseks on pühapäevarahu küsimuse lahendamata jätmine, samuti on kauplemisaja kindlaksmääramine jäetud omavalitsuste sundmääruste teha, mis tagajärjel äride lahtioleku aeg ühes või teises kohas võib olla väga erinev. Meie riigi piirid on väikesed, mispärast selle elanikkonna nõudmised kauplemisaja kohta ei võiks olla ei tea kui lahkuminevad.

Seaduses ettenähtud kahenädalalisele puhkeaja normile vaatavad äriteenijad kui küsimuse ajutisele lahendusele ja jäävad lootma, et tulevik võib-olla varsti toob paranduse ka meie vaimse töö lepingu seaduse ja haiguse- ja invaliidsuskindlustusseadustega. Nende seaduste peatset maksmapanekut oodatakse pikisilmi.

Ariteenija.

E. A. Koja tegevus

Koja täiskogu oli koos.

Koja 4. täiskogu koosolek peeti 11. aprillil 1938. a. Tallinnas, Koja ruumes, Kentmani 5. Koos oli 32 koja liiget.

Päevakorras:

1. Koosoleku rakendus.
2. P. Margna referaat: „Milleks sunduslik sotsiaalkindlustus.“
3. J. Kiivet'i referaat: „Majandusliku kutseoskuse seadus“.
4. Koja 1937. a. tegevuse ja eelarve täitmise aruanne.
5. 1938. a. lisaeeelarve.
6. Revisjonikomisjoni valimine.

Koosolekut juhatas esimees A. Oinas. Koosoleku abijuhatajaks valiti abiesimees K. Tammer, protokollijaks peasekretär O. Hendrikson. Protokollile allakirjutajailks valiti: F. Lauristin, R. Palandi ja E. Kindel.

Sotsiaalministeeriumi sotsiaalkindlustuse juhataja P. Margna referaadile järgnesid elavad läbirääkimised. Täiskogu võttis vastu resolutsiooni: „Eraettevõtete Ametnikkude Koja täiskogu, tervitades vanaduse ja invaliidsuse vastu kindlustamise maksmapaneku kavatsust Vabariigi Valitsuse poolt ja soovides selle kiiret teostamist,

on seisukohal, et vanemate pensionäride pension oleks seaduses tõstetud elatismiinimumini.“

Haridusministeeriumi kutseoskuse osakonna abidirektor J. Kiivet'i referaadile järgnevalt sõnavõttudel avaldasid koja liikmed soovi lähemalt tutvuda Majandusliku kutseoskuse seaduseelnõuga, kuma see seadus on uudne ja laiaulatuslik.

P. Maurer: soovib, et tulevikus majandusliku kutseoskuse ametid võtaksid arvesse kutsetunnistusi, mis antud varemalt.

J. Kiivet: vastab, et eksamite kaudu antud tunnistusi võtavad ametid kindlasti arvesse.

K. Tammer: kontorite ametnikkude kohta kutsetunnistuste nõudmine teeb liigseid takistusi.

A. Oinas: seadus 1) soodustab edasiõppimist ja on äride kohta õpilaste osas tarvilik, 2) teeb aga ametnikkude edasijõudmise olenevks eksamikomisjoni-dest ja kutseoskuse ametitest.

Palub, et koja liikmed avaldaksid oma seisukohti neile kättesaadetava seaduseelnõu kohta.

P. Vollmann: kojad peaksid ise võtma seisukoha Majandusliku kutseoskuse seaduse alla arvamise puhul.

A. Melles: leiab, et seaduses on häid ja halbu külgi, kuid üldiselt on vastu võetav.

A. Kiviste: seadus annab võimaluse tugeva ja arenenud ametkonna moodustamiseks.

Koja juhatuses esimees A. Oinas andis ülevaate koja 1937. a. tegevuse kohta, peatudes pikemalt koja poolt algatatud ja esitatud äride ja kontorite töökorralduse seaduseelnõu juures. Riiginõukogu koosolek võtab vastu selle seaduseelnõu kohta terve rea seisukohti, mille piirides koja juhatus võiks teha järelandmisi eelnõu üksikute osade suhtes, kui selleks peaks tulema tarvidus ja kui sellest peaks sõltuma seaduseelnõu kehtimapanek.

Koja 1937. a. tegevuse ja rahaline aruanne kinnitatakse ühel häälel.

Koja 1938. a. lisaeelarve võetakse vastu esitatud kujul tasakaalus Kr. 1600.—

Revisjonikomisjoni esimeheks valiti Albert Otti. Liikmeteks: August Vih-

velin, Hans Veiss ja Mihkel Essman. Liikme asemikkudeks: Salme Jantra, Valter Vidau ja Jaan Kasak.

Eraettevõtete ametnikkude esindajaks Riiginõukogusse valiti A. Oinas.

Töövõtjate kodade poolt oli Riiginõukokku ette nähtud 3 esindajat, neist üks eraettevõteteis teenivate ametnikkude ja äriteenijate esindajana Eraettevõtete Ametnikkude Kojast.

Selleks puhuks oli kokku kutsutud 17. märtsil s. a. kell 17 koja juhatuses koosolek, kelle kompetentsi vastava valimiseseaduse alusel kuulub Riiginõukogu liikme valimine. Koosolekust võttis osa koja juhatus tervikuna: esimees Aleksander Oinas, abiesimees Karl Tammer III sekts., juh. liige Aleksander Künkmaa II sekts.; juh. liige Ludvig Parkas I sekts. Protokollis koja peasekretär O. Hendrikson.

Riiginõukogu liikme ainsaks kandidaadiks seati üles Riiginõukogu kujundamise seaduse § 10 ettenähtud asutise esindajana Aleksander Oinas, 50 a. vana, elukoht Tallinnas. Kinnisel hääletamisel 4 äraantud sedelist oli poolt hääli 3 sedelit ja üks tühi sedel. See-ga oli Eraettevõtete Ametnikkude Koja esindajaks Riiginõukokku valitud koja esimees A. Oinas. Mõni päev hiljem valimiste peakomitee kinnitas valimised.

Aleksander Oinas, sünd 16/28. III. 1887. a. käsitöölise pojana. Lõpetas Tartu realkooli 1907. a. 1904. a. peale Venemaa sots.-dem. partei komitee ja hiljem ka Põhja-Liivi komitee liige. 1907.—1915. a. õppis Peterburi politehnikumis majandusteaduse osakonnas. Osavõtu pärast sots.-dem. partei tegevusest vangistati Peterburis 1909. a. 1915.—1917. aastatel oli ametis Eestimaa toitlusvalitsuses ja viis läbi viljamonopol teostamise Eestis ja Põhja-Liivimaa kubermangudes. 1917. a. Maapäeva liige ja samal ajal ka Tallinna tööliste ja sõdurite nõukogu liikmeks. Ajutise valitsuse ülesandel töötas okupatsiooni alul toitlus-alal kuni 1918. a. 1918. a. lõpul oli toitlusministeeriumi asjade valitsejaks. 1919. a. valiti Maapäeva poolt esimeseks Eesti riigikontrolööriks. 1919. a. võtis Maapäev vastu tema poolt väljatöötatud riigikontrolli ajutise seaduse, mis on kehtinud senini. Oli Asutava Kogu liige sots.-dem. partei esindajana. 1919. a. mais Strandmanni kabinetis siseministriks. 1919. a. lõpul toimetas „Sotsiaaldemokraati“. Võttis osa Eesti-Vene rahuläbirääkimistest Tartu tulunduseksperdina. 1919. a. alul oli Riigi Statistika Keskbüroo juhatajaks, milliselt kohalt valiti uuesti riigikontro-

lööriks. Sellel alal töötas kuni 1927. aastani. Oli I, II, III, IV ja V riigikogu liikmeks. 1928. a. — 1929. a. oli raha- ja kaubandus-tööstusministriks, 1931. a. teedeministriks. Oli Draamateatri juhatuse liige. 1922. a. peale Lauljate Liidu abiesimees, võttes osa üldlaulupidude korraldamisest. On pikemat aega Tööliiteatri, Tööliisipordi Liidu, Sihtasutis „Tallinna Eahvamaja“ ja Tamvitajate Ühingu „Oma“ esimeheks. Oli vahepeal ka Tööliste Panga ja Tööliste Haridusliidu esimeheks. On peale muu ka Konjunktuur-Instituudi nõukogu liige.

1937. a. veebruaris valis Eraettevõtete Ametnikkude Koja täiskogu A. Oinas'e suure enamusega oma esimeheks.

E. A. Koja usaldusadvokaatide võrk

Eraettevõtete Ametnikkude Koda annab oma valijaile tasuta õigusteadlist nõuannet töö- ja teenistuslepingulistesse vahekorradesse puutuvais küsimusis järgmiste vandeadvokaatide kaudu:

- Tartus — Joh. Mardi, Riia t. 35.
Narvas — Ernst Grau, Peetri pl. 7-a.
Võrus — Paul Tirro, Vabaduse t. 17.
Valgas — Jaan Kokk, Kesk t. 15.
Pärnus — August Tõnisson, Kalevi t. 17.
Petseris — Artur Varul, Eesti Panga maja.
Viljandis — Joh. Sutt, Tartu t. 14.
Rakveres — Nikolai Kruuse, Tööstuse t. 10.
Tallinnas antakse juriidilist nõu koja büroos, Kentmanni t. 5, igal äripäeval kella 13—15.*

Eraettevõtete Ametnikkude Koja töövahendus.

Töövõtjad, kes soovivad endid registreerida koja Töövahenduse büroos, saavad kohasoovija avalduslehe, mis tuleb kaasaolevate juhiste järele täita ning kojale tagasi saata. Sellega saab Töövahenduse andmed isiku sünni, kodakondsuse, perekonnaseisu, hariduse, kutselise ettevalmistuse, keelteoskuse, erivõimete, senise teenistuskäigu jne. kohta päevapildi ja teenistustunnistuste ära kirjadega.

Tööandja pöördumisel koja Töövahenduse poole esitatakse Töövahenduse registrist isikud ülesandmise järjekorras, kuid tööandjal jääb sealjuures vabavaliku võimalus. Viimane astub ka ise ühendusse töövõtjaga, kellele koja Töövahendus andmete esitamisest tööandjale ei teata ning pooled asuvad läbirääkimisele iseseisvalt.

Koja Töövahenduse lühikesele tegevusajale vaatamata on tööandjate perest esinetud nõudmistega mitmet liiki ametnike ja äriteenijate, eriti just viimaste järele, kuna aga kontori-ametnikke, kes on ilma erilise spetsialiteedita, vähem nõutakse.

Neid asjaolusid silmas pidades palutakse koja Töövahendusele teatada kohasoovijatest

mitte üksnes neid ametnikke, kes praegu on kohata, vaid ka neid, kes küll teenistuses, kuid soovivad siirduda teisele alale, leida paremaid töötamis- ja tasu tingimusi jne.

Koja Töövahenduse kaudu püütakse leida võimalusi edasijõudmiseks neile, kes endaharimistöö ja edasipüüdlikkuse läbi omandanud vastavad võimed.

E. A. Koja haridustöö.

Kursused ja loengud.

Märtsikuu algul koja haridustöö toimikond korraldas koja valijaile loengute sarja maksunduse küsimuste kohta. Loengud toimusid Gustav-Adolfi gümnaasiumi ruumes. Esimesena luges abi-inspektor hr. P. Järve teemal: Tempelmaks.

Lektor käsitles tempelmaksu seaduse üksikuid osi, selgitas kuulajatele tempelmaksukohustust üldse, maksustamist eritoiminguil, maksimise aega, korda, aktsiate j. t. väärtpaperite maksustamist, trahve jne. ja vastas kuulajate poolt kirjalikult esitatud küsimustele.

Loengud jätkusid 28. aprillil ja toimuvad edaspidi neljapäeviti Inseneride Koja ruumes, Vene tän. 30.

Tallinna lühiajalised keelte-kursused otsustati lõpetada enne pühi ja koja valijaile, kes pidevalt kursustest osa võtnud, välja anda osavõtu kohta vastavad tunnistused. Otsustati pikendada Tallinna raamatupidamise kursusi. Kursuste lõpetajad raamatupidamise alal nii Tallinnas kui provintsis võivad saada vastava diplomi, kui nad sooritavad eksami komisjoni ees. Komisjon koosneb lektorist, Haridusministeeriumi ja Eraettevõtete Ametnikkude Koja esindajaist. Eksam on kirjalik ja suuline. Koja valijad, kes kursustest pidevalt osa võtsid ja diplomi ei soovi, saavad koja poolt osavõtu tõenduse. Otsustati korraldada Tartus loengud tempelmaksu alal ja välja töötada raamatupidamise kursuste standard-kava.

5. ja 12. mail s. a. loeb maksundusloengute sarjas põhi- ja lisaärimaksust (kapitalimaks ja kasuprotsendimaks) insp. hr. E. Anderson järgmise kavaga: a) Ärimaksu seaduse tähtsamaid osi. Maksukohustus. Ärimaksu liigid. Põhiärimaks. Äritunnistuste järgud, lunastamine, vahetamine ja edasiandmine. Lisaärimaks mitteamuandvatelt ettevõtetest (puhtakasumaks). Deklaratsiooni koostamine. Lisaärimaks aruandvatelt ettevõtetest. Maksuinspektorile esitatavate aruannete koostamine. Maksustatav kasu. Juurearvatud kulud. Lisaärimaksu arvutamine. Maksustamisotsus. Maksu tasumine ja sundsissenõudmine. Karistused. b) Aruannete koostamine ja andmete esitamise läbikäigumaksu ja rahakapitalide maksu seaduste eeskirjade täitmiseks.

Eriti huvitatud on siamaani olnud tempelmaksu loenguist. Loenguist osavõtjate arv on kõikunud pidevalt 60—70 isiku vahel. Koja haridustöö toimikond loodab ka samasuurt huvi ärimaksu loengute sarja vastu.

Tartus, Tartu Eraettevõtete Ametnikkude Ühingu juures ja kaasabil korraldab Eraette-

võtete Ametnikkude Koda loengute sarja tempelmaksu alal. Lektoriks oli abi-maksuinspektor hr. P. Järve Tallinnast. Loengute vastu tunti suurt huvi ja kuulajate arv isegi tõusis kursuste lõpul. Tartus peeti kolm loengut à 2½ tundi. Teatavasti toimuvad Tartu Eraettevõtete Ametnikkude Ühingu korraldusel ka loengud ärimaksu alal.

Märgukiri Tõrva linnavalitsusele

E. A. Kloja juhatus saatis märgukirja Tõrva linnavalitsusele, milles nõuti pühapäevase kauplemise lõpetamist ja juhiti tähelepanu uuele äride ja kontorite töökorralduse seadusele. Teatavasti on Tõrva linn aimuke kogu vabariigis, kus kõik ärid on avatud ka pühapäeviti kella 14—17.

Eraettevõtete Ametnikkude Koja bilanss 31 detsembril 1937 a.

A K T I V A.				P A S S I V A.	
1. Kassa		133,82	1. Organiseerimisfond		1.000.—
2. Joosvad arved			2. Tegevusfond		7.780,68
A.-S. Krediid Pangas	12.740,97		3. Vallasvara kustutuskapital		1.989,14
Posti jooksvad arvel	1.607,29	14.348,26	4. Majandusministeeriumi avanss		5.705,18
3. Vallasvara		1.989,14	5. Üleminevad summad		1.526,22
4. Mitmesugused isikud ja asutused		1.530.—			
		<u>18.001,22</u>			<u>18.001,22</u>

Välismaa ringvaade

Läti ametnikud uue tööaja seaduse alusel.

Läti valitsuse poolt võeti möödunud aasta kevadel erakorralise seadusandluse korras vastu tööpäeva pikkuse muutmise seadus, milline näeb ette mitmesuguseid olulisi muudatusi vaimsel alal töötajale.

1922. aastast alates Läti seadusandlus kirjutas ette füüsilise töö tegijale 8-tunnilise ja vaimsel alal töötajale 6-tunnilise tööpäeva.

Selle seaduse teine paragrahv, mis nägi ette vaimsel alal töötajale 6-tunnilise tööpäeva, on nüüd kustutatud. Esimene paragrahv tööaja seaduse muutmise seaduses on järgmine: „Normaalne tööaeg kõigis riigi-, omavalitsus-, ühis- ja seltskondlikes asutis ja käitises teenivaile vaimsel ja kehalisel alal töötajale ei ole pikem kui 8 tundi, välja arvatud seaduses loetletud erandid.“

Seadus järelikult ühtlustab mõlema töövõtjate grupi tööaja pikkuse, muutes põhjalikult vaimsel alal töötajate tööpäeva pikkust. Seaduses on kindlaks määratud maksimaalne tööpäeva pikkus 8 tunnile endise 6 tunni asemel.

Seaduse ilmutades arvati, et käitiste, asutiste ja kontorite juhatajad ei kasuta tööpäeva pikendamise õigust. Need lootused aga olid petlikud, sest samal kevadel juba ilmus valitsuse otsusel korraldus pikendada senist tööpäeva kõigis riigiasutis ühe tunni võrra. See- ga kehtib nüüd 7-tunnine tööpäev Läti riigiasutistes.

Ka erakäitised on asunud tööpäeva pikendamada 7- kuni 8-tunniliseks.

Läti posti-, telegraafi- ja liiklemisettevõteteis kehtis vana seadusandluse järgi 8-tunnine tööpäev ja maksimaalne töötundide arv kuu jooksul on määratud 308 tunnile. Uus tööaja seadus ja selle alusel antud määrused seavad sisse müüd 7-tunnilise tööpäeva.

U. S. A. eraametnike kutseline organiseerimine.

Ameerika Tööliidu president M. W. Green on saatnud enam kui 700 kutseühingule ja Ameerika Tööliidu organisatorile üleskutse, milles ta palub toetada eraametnikkude organiseerimise aktsiooni.

M. W. Green kirjutab: „Mul on au Teile teatada ametlikult nõukogu kujundamisest, milline koosneb kohalikkude bürooametnikkude kutseühingute esindajast, alludes Ameerika Tööliidule.“

Kohalikkude kutseühingute liikmeskonna moodustavad masina- ja kiirkirjutajad, raamatupidajad, bürooametnikud jne., välja arvatud ametnikud, kes seisavad osariikide ja omavalitsuste teenistuses. Senini on organiseerunud ainult neljandik büroodes töötavaist eraametnikest ja kuuluvad Ameerika Tööliitu. Selle rühma töötajate organiseerimise arendamine on otse hädavajalik. Palun Teid tungivalt teha omalt poolt soodustusi ning anda juhiseid bürooametnike kohalikele kutseühingule Teie piirkonnas; juhul kui neid pole, palun Teid viivitusega aidata luua säärane.

Eraametnike organiseerimine aitab kaasa paljude küsimuste lahendamisele ja ma soovin eriti, et Ameerika Tööliit kogu jõuga kaasa aitab sellele liikumisele.“

Rumeenia eraametnike nõudmised.

Kaks Rumeenia eraametnikke ühingut, Tööstus-Kaubanduse Agentide Ühing (Asociata agentilor din industrie si comert) ja Büroo- ja Kaubandusametnike Ühing (Asociata functionarilor din comert si birouri) koostasid hiljuti oma nõudmiste programmi. Nende kahe programmi tähtsamad punktid on alljärgnevad:

Tööstus- Kaubanduse Agentide Ühing. Selle organisatsiooni programm on järgmine: 1) Täpne (vali) töökaitse seaduste

rakendamine; 2) Elatismiinimumi taseme kindla teksti avaldamine; 3) Töö stabiilsuse kindlustamine; 4) Abinõude tarvitusele võtt elustandardi langemise vastu; 5) Ühinemise- ja kutseühingute tegevus vabades; 6) Ametnikekoja liikmete vaeva valimine; 7) Poliitiliste lahkkelide kaotamine nendega, kes püüavad killustada palgalisi.

Kaubandus- ja Büroo-Ametnike Ühing. Selle organisatsiooni programm on järgmine: 1) Palkade suurendamine vastavalt elustandardi tõusule; 2) 8-tunnilise tööpäeva laiendamine kaubanduslikele käitistele; 3) Järevalve kõvendamine kehtivate seaduste täitmise kohta; 4) Poliitiliste mõjude kõrvaldamine tööliste asutustest; 5) Eraametnikkude vanuse vastu kindlustamise seaduse kiire maksmapanek; 6) Teenistuse stabiilsuse kindlustamine; 7) Arstliku abiandmise parandamine käsikäes sotsiaalkindlustuse asutustega ja eri haigekassade loomine eraametnike jaoks; 8) Kutsekoolide ja rahvaulikoolide asutamine käsikäes kutseühingutega.

Šveitsi kindlustusametnike kutseoskuse korraldus.

Šveitsi kindlustusametnike kutseorganisatsioonide juhtivate organite poolt on koostatud kindlustusametnike kutseoskuse korralduse ja diplomite väljaandmise kava. See korraldus tugineb 1930. a. välja antud üldise kutsehariduse seaduse üldeskirjadele.

Kindlustusametnikud, kes on omandanud oma kutsealal head teadmised ja võimed, saavad vastava diplomi peale eksami sooritamist. Eksamil võivad registreeruda kodanikuõigustega varustatud šveitsi kodanikud, vastava asutuse poolt antud loa soodustusel tingimusega, et nad omandavad kõlbavustunnistuse, nagu see on korraldatud äriteenijail. Selle tingimuse alla kuuluvad ka noored ametnikud, kes on vähemalt 3 aastat töötanud kindlustusasutustes. Eksamikomisjonid on kujundatud kutsekomisjoni taolistena, koosnedes 10—15 liikmest ja moodustavad ekspertide-eksaminaatorite komisjoni. See komisjon, mis asub Bernis, on valitud asjastuhuvitatud kindlustusametnikkude kutseorganisatsioonide poolt erikokkuleppe alusel. Komisjon evib õiguse valida 3—5-liikmelise komitee, eksamineerida ja kinnitada selle komitee otsused, andmed ja seisukohad, teha ettepanekuid eksamite korraldamise alal ja võtta seisukohti diplomite väljaandmisel.

Kutsekomisjoni poolt valitud komitee ülesandeks on välja töötada eksamikavad, avaldada eksamite kord, määrata eksamite koht ja aeg, esitada vastuvõtmiseks või tagasilükkamiseks avaldatav eksami küsimustik ja koostada juhised koostööks ekspertidega.

Eksamid leiavad aset kord aastas, kevadel, tingimuses, et eksamineeritavaid oleks vähemalt 10. Eksamid kestavad 2 nädalat ja on kinnised. Teatis, mis kuulutab eksamisesooni avamist, peab mainima ka sissekirjutamise tähtaega ja katsete kestvus. Iga kandidaat on kohustatud esitama kirjaliku sissekirjutamise palve, mille juure peab lisatama eluloo-

kirjeldus, kõlbavuse tunnistus, õppeaja lõpetamise tunnistus või samalaadne võimete atestsatsioon, tunnistus, mis näitab, et kandidaat on käinud vastavas kutsekoolis ja lõpuks töötunnistus. Kandidaadid, keda pole registreeritud eksamil, võivad esitada vastulause (kaebuse) selle otsuse kohta seaduses ette nähtud järelevalveasutusele tähtajaga hiljemalt 10 päeva pärast kutsekomisjoni kirjaliku teate vastuvõtmist. Vastulause peab olema motiveeritud.

Hinnangu tunnistused antakse välja astmes 1—5-ni; parim on 1. astme tunnistus, ja nõrgim 5. astme tunnistus. Kandidaat on vastu võetud, kui hinnang ei ületa astmelt 2½. Kandidaadid, kes pole eksamit sooritanud, võivad katsetada uuesti 1 aasta hiljem. Diplom annab ametnikule õiguse kanda avalikult diplomeeritud kindlustusametniku nime. Nimed teatatakse avalikult ja kantakse vastavasse ametliikku registrisse. Diplomita end vastava tiitli omanikuks nimetada on karistatav. Isikud, kes on teeninud vastaval kutsealal vähemalt 6 aastat, võivad sooritada oma kutseeksami 8 aasta jooksul, arvates käesoleva korralduse kehtimahakkamisest.

Rootsi kaubandustöölise liit kasvab jõudsasti.

Viimased andmed Rootsi kaubandustöölise liidu tegevusest näitavad, et liidu liikmete arv kasvas möödunud aastal 28.461 liikmelt 32.078 liikmele. Juurekasv seega 3617 liiget või 12,7%. Sellist järsku tõusu ei tunta enne liidu ajaloos.

Vaatamata kõrgkonjunktuurile majanduses oli detsembri m. a. kuus siiski 2548 töötä liiget. Töötute arv tõusis detsembrikuu jooksul 598 võrra või 1,6%. Liidu töötä liikmete arv pole möödunud aasta jooksul langenud alla 2000. Kõige vähem töötä liidu liikmeid oli novembris — 2010. Liidu liikmete arv on viimase 5 aasta jooksul kasvanud ligi 10.000 võrra.

Liidu on sõlmitud tööandjatega 2000 kollektiivlepingut üle riigi ja liikmeskond on organiseerunud tööstusharule vastavalt liitu, millel on 250 osakonda.

Liidu mitmesugustes toetusfondides on 1.750.000 krooni kapitali. Rootsi kroon vastab umbes meie kroonile.

Eraametnike internatsionaalis 800.000 liiget.

Eraametnikud ja -teenijad on koondunud oma vabaametiuühingulise rahvusvahelise keskuse ümber, mis asub Amsterdamis. Rahvusvahelisel eraametnikkude liidul (Internationaler Band der Privatangestellten) oli 800.000 liiget 19 riigist.

Norra äriteenijad peavad läbirääkimisi.

Norra kaubanduse- ja kontoriteenijate liit on esitanud tööandjate liidule ettepaneku läbirääkimiste alustamiseks uue kollektiivlepingu sõlmimiseks.

Kaubandustööandjate liit esindab 90 eri-

firmit Oslos, kuid töövõtjate palganõudmine käib palju suurema arvu ettevõtete kohta.

Aasta vahetusel oli Norra kaubanduse ja kontoriteenijate liidul 15.038 liiget.

Rootsi kaubandustöölise liidul 31.000 liiget.

Ametnikud on halvemas seisukorras kui töölised.

Rootsi „mansheltproletariaadi“ seisukord on mõneski suhtes halvem kui töölistel, kes on organiseerunud tugevatesse ametiühingutesse. Puhtamalt esinemine igapäevases töös nõuab neilt enam kulusid kui õppinud töölistel, kelle palgad on sageli kõrgemad ja kollektiivlepingutega kindlustatud.

Äriteenijate ja eraametnikkude organiseerimine on läinud hoopis just viimasel ajal. Selle juures on tekkinud võistlus kahe kutse-liidu vahel. Rootsi kutseühingute keskliitu kuuluv kaubandustöölise liit püüab koondada endasse kõiki äriteenijaid ja ametnikke. Praegu on liidul juba 21.000 liiget, neist 18.000 kontoristi ja äriteenijat. Peale selle on veel eri kõrgemate ametnikkude ühingu, mis kuuluvad ametnikkude keskliitu. Ka need püüavad äriteenijaid ja ametnikke organiseerida.

„Kuna ametnikud ja teenijad on oma kutseühingulises organiseerimises jäänud maha töölisest, siis on nende üldine olukord kontorites isegi halvem kui tekstiiltöölistel,“ väideti ühel hiljutisel kutseühingute keskkorgani koosolekul.

Kaubandustöölise liit on suurimaid eraametnikkude ja äriteenijate keskusi Rootsis ning seisab vabakutseühingulisel alusel. Liidu peamiseks püüdeks on läbirääkimiste kaudu kindlustada oma liikmetele võimalikult soodsad palgat- ja töötingimused. Otsustavas tülis

võetakse tarvitusele streik ja kõik teised vabakutseühingulised võitlusvahendid.

Sellele liidule paralleelselt on kontoristide liit, äriteenijate liit ja alles 36. a. asutati äriteenijate abide liit, mis hiljem, 1937. a. sügisel, koos kontoristide liiduga moodustas üldise äriteenijate liidu. See omakorda kuulub üldisse ametnikkude keskliitu või rootsi keeles „De anställdos Centralorganisation“ — lühendatult DACO.

Riikliku sotsiaal ameti poolt korraldatakse läbirääkimised poolte vahel. Kui kokkulepet ei saavutata, tuleb 3-liikmelise vahekohtu otsus, millele allumine on vabatahtlik. Senistel läbirääkimistel on saavutatud tavaliselt 14 päeva palgaline puhkus. 10-aastase töötamise järel antakse 3 nädalt puhkust. Ülesütlemise tähtaeg on töölepingutes hiljutiste läbirääkimiste tulemusena 1 kuu. Iga 5 aasta järele pikeneb ülesütlemise tähtaeg 1 kuu võrra, kuid ei tõuse üle 6 kuu. Haiguste puhul makstakse toetust vastavalt ülesütlemise ajale.

Teenijate ja ametnikkude viimine üldise pensionikassa alla on äriteenijate liidu tähtsaimaks ülesandeks. Sellesse kassasse maksavad teenijad kui ka tööandjad makse. Seni on Rootsis 36.000 eraametnikku kindlustatud sel viisil vanuse vastu.

Kuna kaubandustöölise liidul on 31.000 ja äriteenijate liidul 9000 liiget, siis on esimene müdugi mõjuvõimsam ja esindab 18.000 äriteenijat ja ametnikku. Et hoida ära paralleelselise kutseühingulises töös, püütakse kutseühingute keskliidu ja DACO vahel leida seda kokkulepet mõlema liidu tegevuse koordineerimiseks. Kutseühingute Keskliidu (lühendatult L. O.) poolt nõutakse äriteenijate liikmete liitumist Kaubandustöölise liiduga.

Eraametnikkude kutseühingute tegevusest

Ühiskaupluste Ärijuhtide Ühing 10-aastane

Ühiskaupluste Ärijuhtide Ühing sai 15. veebruaril k. a. 10-aastaseks. Alustades tegevust 40 liikmega, on Ü. Ä. Ü. kasvanud elujõuliseks ja silmapaistvaks ühistegeliseks kutseorganisatsiooniks. Ühingu ümber on koondunud praegu 260 liiget. Liikmeteks on kesk-asutise juhtivaid tegelasi, tarvitatute- ja majandusühingute juhatajaid, ärijuhte, harukaupluste ja ühiskondade juhatajaid.

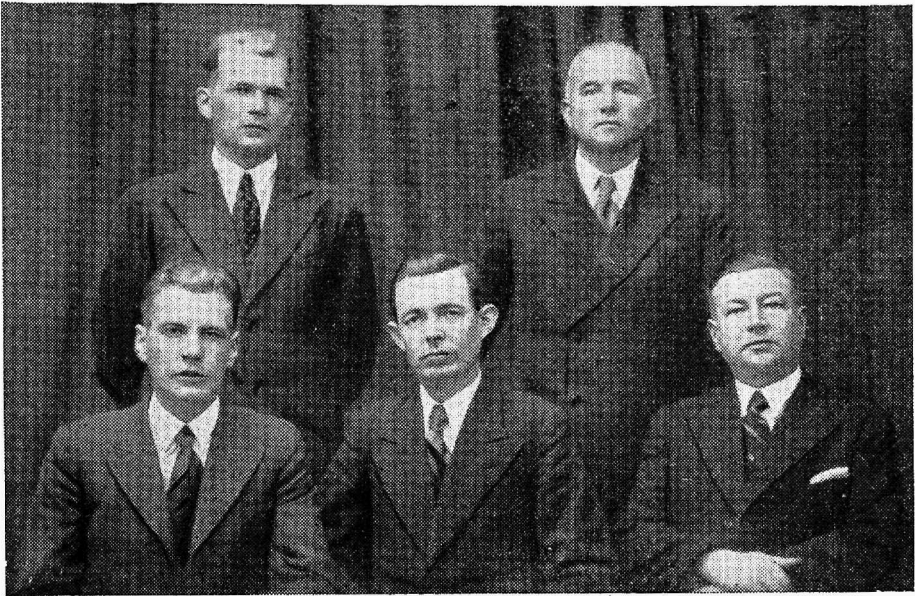
Asutajaist on ühingusse püsima jäänud 15 liiget. Rida liikmeid on siirdunud teistele kutsealadele ja paljud on pidanud oma kohad loovutama parema kutselise ettevalmistusega järglastele. Viimastel aastatel on liikmete koosseis muutunud stabiilsemaks ja samal ajal ka ühtlasemaks.

Ühingu tähtsamaks ülesandeks on olnud seni oma kutseala korraldamine. Selleks on nõutatud oma liikmeilt üksikasjalikke andmeid

töötingimuste kohta ja vastavalt sellele tarbekorras asunud nende parandamise küsimuste lahendamisele. Nii on välja töötatud palgatingimuste ja puhkeaja kava, mis on enamikus ühinguis heatahtlikult kohaldamisele võetud. Pidevalt on päevakorras olnud puhkepäevade ja pensionikassa küsimused. Kuna pensionikassa asutamiseks puudusid esialgu väljavaated, siis aitas ühing tõhusalt kaasa hoiu-laenu- ja abiandmise kassa „Ühisabi“ organiseerimisele. Praegu on „Ühisabi“ kasvanud tugevaks omaabi ettevõtteks, kelle liikmete enamuse moodustavad ühiskaupluste müügitegelased.

Samas kutsehuvide sarjas on maksuma pandud aukohtu kodukord.

Samuti on tähtsal kohal seisnud kutseoskuse arendamine. Selleks on korraldatud lühiajalisi täienduskursusi ja õppereise nii kodu- kui ka välismaale. Õppereiside elusta-

Ühiskaupluste Ärijuhtide Ühingu juhatus.

miseks loodi õppereiside fond, kust antakse toetusi neile liikmeile, kes omal alal edukalt töötanud. Kutseoskuse arendamise ja tõstmise sihiga on asutud ka kutsetunnistuste väljandmisele. 10 aasta kestel on Ü.Ä.Ü. õppereisidest osa võtnud 18 liiget. Kutsetunnistused on välja antud 53 liikmele.

Ühingu on võimaluse korral kaasa aidanud ka töötava liikmeile töökohtade leidmisel. Samuti on noorematele ja edukamatele töötajatele kaasa aidatud paremate kohtade saamiseks.

Ühenduses kutsealaga on ühingu elavaks arutusaaineks olnud ühiskaubanduse päevaküsimused. Seda on tehtud nii kursustel kui ka osavõtjatelt arvurikkail peakoosolekuil. Neil on käsitatud peaaegu kõiki tähtsamaid ühiskaubanduse põhiprobleeme.

Tallinna Äriteenijate Ühingu aasta-üldkoosolek.

T.Ä.Ü üldkoosolek leidis aset 2. märtsil s. a. kell 19.00 Kaubandus-Tööstuskoja saalis Pikk 20. Koosoleku juhatajaks valiti L. Engmaa ja protokollijaks H. Rosenfeldt. Ülevaate T.Ä.Ü. ja Ä.K.L. tegevusest andis K. Tammer. Eraettevõtete Ametnikkude Koja nõunik-sekretär Villem Tehve andis ülevaate koja tegevusest. K. Tammeri poolt esitatud T.Ä.Ü. ühingu 1937. a. tegevuse rahaline aruanne kinnitati ühel häälel. Üldkoosolek otsustas 1938. a. liikmemaksu Kr. 1.— suuruseks ja sisseastumise maksu Kr. —50 suuruseks. Liikmemaksu tähtpäevaks määrati 1. mai. Tähtajaks mitte tasujad maksavad 10 senti inkassokulusid.

Ühingu eelarve võeti vastu tasakaalus Kr. 1700.—. Juhatuses vanuse tõttu väljalangenud liikmed valitakse tagasi. Seega T.Ä.Ü. juhatus 1938. a. on järgmine: K. Tammer

Oma tegevuses on ühingu käsikäs töötanud samalaadsete organisatsioonidega ja seda eriti ETK ja kohapealsete ühingutega. Nii ETK kui ka enamus ühinguid on Ü.Ä.Ü. heatahtlikult kaasa aidanud ettevõtetud ürituste läbi viimiseks.

Ühingu on koostanud juubelialbumi, milles antakse ülevaade ühingu senisest tegevusest. Album sisaldab ka kõigi liikmete pildid.

Juubelikoosolek peeti koos kevadise peakoosolekuga. Sellest võttis osa üle riigi paarsada ärijuhti ja külalist.

Juhatusse valiti: A. Kutser, V. Varandi, P. Simson, J. Varangu ja E. Kindel; revisjonikomisjoni J. Tõnts, H. Peetrimägi ja A. Türik.

Järgmine koosolek otsustati pidada k. a. lõpul Tallinnas.

— esimees, R. Palmer — peasekretär, R. Palandi — laekur, F. Korrovits — sekretäri abi, V. Kapre — juhatuse liige toimkondade tegevuse järelvalve alal, J. Usstav — varahoidja, V. Viin — raamatupidaja.

Revisjonikomisjoni valitakse E. Allas, G. Sõerde ja M. Tihane. Peo-muusika toimkond: A. Matti — esimees, R. Saar, Chr. Esche, E. Tael, A. Annus, A. Pajuste, R. Reitel. Spordi-maletoiimkond: A. Sõgel — esimees, A. Kiisel, K. Kulbas, V. Viiron, R. Reitel, F. Kimberg ja F. Murr. Naissektioon: E. Nugis — esinaine, Strandberg, P. Amikejeva, E. Post, M. Toimre, A. Kärk, L. Hermann.

Ä.K.L. esinduskogusse valiti 8 esindajat. Üldkoosoleku poolt anti juhatusale erivolitusi ühingu eelseisva 10. a. juubeli eeltööde tegemiseks.

T. Ä. Ü. lõpubilanss 31. detsembril 1937. aastal

Aktiva:

1. Kassa arve	239.61
2. Pankade arve	8.072.49
3. Vallasvara arve	903.38
4. Kinnisvara arve	3.015.94

12.231.42

Passiva:

1. Abistamisfondi arve	1.684.88
2. Puhkekodu arve	1.254.27
3. Tegevuskapitali arve	6.586.31
4. Laste abistamisfondi arve	302.06
5. Amortisatsioonikapitali arve	714.00
6. Raamatukogu fondi arve	808.78
7. Kultuurfondi arve	631.12
8. Juubelifondi arve	200.—

12.231.42

Tartu Eraettevõtete Ametnikkude kõne- ja üldkoosolekult.

Tartu Eraettevõtete Ametnikkude Ühing pidas oma üldkoosoleku 11. märtsil s. a. Koosolekul kuulati ära ka E. Am. Koja esimehe hr. A. Oina se kõne: „Eraettevõtete ametnikkude päevaküsimustest“ ja koja nõunik-sekretäri V. Tehve ettekanne: „Eraettevõtete Ametnikkude Kojast ja kutseühinguist“.

Võetakse vastu järgmine resolutsioon:

„Tartu Eraettevõtete Ametnikkude Ühingu üldkoosolek ära kuulata ettekanded Eraettev. Ametnikkude Koja tegevusest kiidab heaks koja algatused eraametnikkude töö- ja sotsiaalingimuste parandamiseks. Ühtlasi tunnistavad Tartu eraametnikud hädavajalikuks tööpäeva normimise 7-tunniliseks ja puhkeaja kindlustamise seadusandlikul teel riigi- ja omavalitsusteenijatega ühel alusel. Samuti tunnistatakse kiireks ja hädavajalikuks eraametnikkude kindlustamine, haiguse, vanuse ja töövõimetuse vastu seadusandlikul teel.“

Hr. Albert Otti esitab aruande T. E. Am. Ühingu asutamisest. Ühingu asutamise mõte tekkis 1937. a. sügisel, kuma E. Am. Koja valijatega kontakti pidamine osutus raskeks ilma koha pealse organisatsioonita. Koja poolt välja töötatud kutseorganisatsioonide standardpõhikirja aluseks võttes, töötati välja Tartu Eraettevõtete Ametnikkude Ühingu põhikiri, soovides koondada asutatavasse ühinguusse peajasjalikult 1. ja 2. sektsiooni valijaid.

Juhatus otsustatakse valida 9-liikmeline + 3 asemikku. Osutuvad valituiks:

Albert Otti — Üh. E. Lihaekspord L. E. tapamajad. Salme Einer — k.-ü. „Loodus“. Vold. Palm — a.-s. Kauba Pank. Albert Pehk — Tartu Eesti Majanduse Ühisus. J. Kurvits — Eesti Hüpototeegi Pank. Arnold Morin — firma A. Kook. Villiam Grossthal — k.-s. „Oma“. Artur Odrats — k.-s. „Oma“. Alide Martinson — o.-ü. K. Mattieseni trükikoda.

Juhatusse asemikkudeks valitakse: J. Laikoja — ajakiri „Uus Eesti“. J. Oja — Põllumajanduse Pank. A. Laane — k.-s. „Eesti“.

Revisjonikomisjoni liikmeteks valitakse: V. Koitmetts — Põllumajanduse Pank. M. Kallaste — Tartu Eesti Majanduse Ühisus. S. Ruus — a.-s. Kauba Pank.

Asemikud: E. Kurig — firma Paul Lall. A. Saar — „Akra“.

Tegevuskava koostamisel pannakse juhatusele südamele, et koosolekul puudutatud küsimusi harutataks ka üksikasjalikumalt ja

põhjalikumalt ja et sellega tehtaks algust veel käesoleval poolaastal. Avaldatakse soovi korraldada loenguid tempelmaksu seaduse seletamiseks.

Esimesel juhatusse koosolekul jaotatakse ametid järgmiselt: esimees Albert Otti, esimehe abi Artur Odrats, laekur Vold. Palm, laekuri abi Albert Pehk, sekretär Salme Einer, eskretäri abi Alide Martinson, ametita juhatusse liikmed: J. Kurvits, Villiam Grossthal ja Arnold Morin.

Võru eraametnikud pidasid koosoleku.

14. märtsil toimus Võrus 1. linnaalgkooli ruumes Võru eraametnike koosolek. Kõneles E. A. Koja nõunik-sekretär Villiam Tehve teemal: „Eraettevõtete Ametnike Koda ja tema ülesanded“. Koosolekut juhatas hr. Suursaar. Ettekande lõppedes võeti vastu resolutsioon, milles tunnistati kiireks ja hädavajalikuks äride ja kontorite töökorralduse seaduse ja vanuse ning haiguse vastu kindlustuse seaduse kehtimapanek.

Pärnu Äriteenijate Ühingu tegevusest.

Pärnu Äriteenijate Ühingu korralline aasta-peakoosolek peeti 9. veebruaril ühingu ruumikas kodus Kuninga tänaval nr. 26. Ühingu moodunud aasta tegevuse aruandes märgib juhatusse abiesimees V. Valter ühingu 10-aastast kestvust, mida tähistati juubelipidustusega 7. novembril 1937. a. Ühingu liikmete arv on kasvanud jõudsasti, viimastel aastatel tõustes kuni 200-ni. Tähtsaim äriteenijate ellu puutuv küsimus moodunud aastal oli kauplemise aja kohta antud Pärnu linna sundmääruse muutmise, milles ette nähti äride lahtioleku aja lühendamist ühe tunni võrra päevas. Muudatus läks läbi äriteenijate poolt soovitud kujul.

Koosolekul ettekantud aruanded ja 1938. a. eelarve Kr. 383.— suuruses summas kinnitatakse ühel häälel.

Tegevuskava otsustatakse sisse seada ühingu liikmete vastastikune matusekassa. Lähevad alused kassa tegevuseks töötavad välja uus juhatus.

Ühingu juhatusse valiti prl. S. Kull, hrd. Valter, Siig, Niimann, Peterson. Kandidaadideks prl. Peterson, hrd. Viimpuu, Uibo.

Revisjonikomisjoni hrad J. Pukits, K. Koplus, M. Ojakäär. Kandidaadid hrd. Nugis ja Raist.

Pidutoimkonda: pr. Raist, prld. Raudsepp, Käär, Koppel, Lüdigi, Valgerand, Vaha, Lepp, Meo ja hrd. Hansen, Niedand ja Horn.

Peakoosolekul Eraettevõtete Ametnikkude Koja peasekretär hr. Oskar Hendrikson andis ülevalaate koja tegevusest, rõhutades äriteenijate ja ametnikkude kutseorganisatsioonide suurt kaasabi ja tähtsust koja tegevuskavas ettenähtud eesmärkide saavutamisel. Seepärast on tarvilik kõikide äriteenijate koon-dumine oma ühingu ümber.

Seaduseelnõudest on kõige aktuaalsem äride ja kontorite töökorralduse seaduse eelnõu, mille ellumiseks kojale on lootusi käesoleva kevade keskel. Selle seadusega astub koda esimese sammu eraettevõtete ametnikkude kutse-töö korraldamisel.

Koosolijate poolt tunnistatakse üksmeelselt vajalikuks ka äriteenijate haigus- ja vanadus-kindlustuse küsimuse lahendamisele asumine, ning Vaimsel alal töötajate töölepingute ala korraldamine seadusandlisel teel.

J. S.

Tartu Äriteenijate Ühingu aasta-peakoosolek.

Tartu Äriteenijate Ühingu korraline aasta-peakoosolek leidis aset pühapäeval, 3. aprillil, kell 12 Suurturg 12, Kaubandus-tööstuseltsi ruumes.

Koosoleku juhatajaks valiti H. Herzmann ning protokollijaks A. Laas.

Koosolekul kuulati ära ja kinnitati 1937. a. aruanded. Võeti vastu ühel häälel 1938. a. tegevuskava ja eelarve, viimne tasakaalus 675.— krooniga.

Aegumise tõttu olid juhatuses välja langenud juhatusse liikmed J. Kasak, A. Nagel, A. Laas, K. Varju ja A. Sander. Esimesed neli valiti tagasi. Senine laekur A. Sander keeldus tagasivalimisest. Ühes uute juure-valitud liikmetega kujunes juhatusse koosseis järgmiseks: August Nagel, Jaan Kasak, Arnold Laas, Edgar Madalik, August Himm, Karl Varju ja Jaan Tints.

Revisjonikomisjoni valiti A. Kaelas, A. Sander ja L. Bergmann. Äriteenijate Kutseorganisaatsioonide Liidu esindajate kogusse valiti J. Kasak, A. Nagel, K. Varju ja L. Ruuven.

Kolmapäeval, 6. aprillil, vana ja uue juhatus ühisel koosolekul anti ametid üle ning valiti esimeheks A. Nagel, abiesimeheks J. Kasak, kirjatoimetajaks A. Laas, abikirjatoimetajaks J. Tints, laekuriks E. Madalik ja abilaekuriks K. Varju. Samal koosolekul valiti ka peotoimkonna juhatus. 1937. a. vältel ühingu liikmete arvult kasvanud 109 liikme võrra, lahkunud 27, liikmete üldarv 301, meist naisi 74 liiget.

Ühingu on korraldanud koosolekuid, peo-õhtuid, väljasõite jne. 1938. a. kavatakse korraldada keelte- ja raamatupidamise kursusi.

Valga Eraettevõtete Teenivate Ametnikkude Ühingu üldkoosolek

peeti 25. märtsil s. a. Valgas Ü. E. N. Ü. ruumes, Vaksali puisteel. Koosolekut juhatab ühingu esimees E. Koppa. Eraettevõtete Ametnikkude Koja nõunik-sekretäri Villem Tehve kõneles „Eraettevõtete Ametnikkude Koja ja eraametnike kutseühingute koostööst“, rõhutades organiseerimise tähtsust kutseühinguisse, andes ülevalaate E. A. Koja tegevusest, ühtlasi näidates, millistes osades on tarvilik koostöö eraametnikkude kutseorganisatsioonidega.

Ühingu 1937. a. rahaline aruanne kinnitati. Samuti võeti vastu ühingu 1938. a. tegevuskava ja eelarve. Kõigile ühingu liikmeile otustati tellida E. A. Koja Teataja. Juhatusse valiti hrad M. Kont, J. Anilane, E. Raisim, L. Nielsen ja K. Juhever. Kandidaadid hr. N. Vahtra, prld. Nurm ja pr. Sass. Revisjonikomisjoni valiti hrad Luksepp, Vellner ja Poola ning kandidaatideks hr. P. Toime, A. Rosenberg ja E. Rosi.

Võru Äriteenijate Ühingu tegevusest.

Võru Äriteenijate Ühingu juhatusse 1938. aastaks valiti R. Verev, K. Tannebaum, A. Pinberg, P. Matti, A. Noor, J. Mölder ja A. Leiv. Ühingu 1938. a. eelarve on tasakaalus 197.20 krooniga. Ühingul on pidu-, male-, spordi- ja muusikatoimkonnad; liikmete arv 31. XII 1937. a. oli 81, neist mehi 46, naisi 35. Käesoleval tegevusaastal ühing kavatab korraldada oma liikmeile raamatupidamise kursused.

Tollideklarandid nõuavad vaimsel alal töötavate töölepingu maksmapanemist.

25. apr. s. a. pidas oma aasta-üldkoosolekut Tollideklarantide Ühingu. Koosolekut juhatas hr. N. Utkin. Kinnitati 1937. a. tegevuse ja rahaline aruanne, viimane tasakaalus 2271.82 krooniga. Ühingu vanematekogusse valiti hrad V. Olving, H. Luts, Fr. Ende, N. Utkin ja P. Israel. Revisjonikomisjon ja aukohus valiti vanas koosseisus tagasi.

Koosolekul andis ülevalaate Eraettevõtete Ametnikkude Koja nõunik-sekretär Villem Tehve koja tegevusest. Võeti vastu järgmine resolutsioon: Tollideklarantide ühingu ära kuulates ülevalaate Eraettevõtete Ametnikkude Koja tegevusest kiidab heaks koja tegevuse eraametnikkude huvide kaitsmisel ning tunnistab kiireks ja hädavajalikuks vaimsel alal töötavate lepingu maksmapaneku seadusandlikul teel. Ühtlasi tunnistatakse tarvilikuks haiguse, vanuse ja töövõimetuse vastu kindlustamine.

Kõik teadlikud eraametnikud ja äriteenijad tellivad ja loevad

E. A. Koja Teataja't.

Hakkab ilmuma

„Looduse“ suure memuaarseeria 2. sari

MARSELJEESIST INTERNATSIONAALINI

Toimetus: **August Oinas**, ajaloolane, **Fr. Puksoo**, ülikooli raamatukogu juhataja, **R. Räägo**, Riigikohtu prokurör, **J. Uluots**, Tartu Ülikooli professor.

Kõik memuaarseeriasse kuuluvad teosed on varustatud selgitavate sissejuhatustega meie paremalt eriteadlastelt. II sari sisaldab **10 köidet** üheksalt autorilt, kokku üle **3200 lk.** teksti. Igas raamatus mitu pilditahvliit kriitpaberil.

2. sari koosneb järgmisist maailmakuulsast mälestusist:

R. H. Lockhart: Briti esindaja mälestusi.

Benito Mussolini: Minu elulugu.

Axel Munthe: San Michele raamat.

W. v. Siemens: Minu elu mälestused.

Henri Rochefort: Minu elu seiklused I—II.

Mahatma Gandhi: Minu elu.

Maria, Rumeenia kuninganna: Ühe kuninganna elu.

B. Limanovski: Mälestused.

H. Gummerus: Jäägrid ja aktivistid.

Memuaarteosed kajastavad tõelist elu ja tõesti asetleidnud sündmusi, sealjuures on neile omane romaani põnevus ja loetavus, kuna nad käsitlevad suurte, erakordse elukäiguga inimeste saatust.

„Looduse“ memuaarseeriast kujuneb tellija kodule väärtuslik raamatukogu, mis sisult iialgi ei vanane.

Ettetellimishinnad:

Kogu sari brošeeritult **Kr. 27.—**

Osakaupa makstes tellimise andmisel

Kr. 4.— ja iga brošeeritud köite kättesaamisel **Kr. 2.50.** Üksikmüügil on

sarja hinnaks **Kr. 37.50.**

K. O/Ü. „LOODUS“

Tartu, Ülikooli 18, tel. 4-35

Tallinn, Kinga 6, tel. 411-91

Posti jooksev arve 2055.